

อาจสรุปความสำเร็จของโรงเรียนนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

- ผู้บริหารมีความรู้เรื่องกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างดี มีความเข้าใจครู มีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อนักเรียน และเป็นนักบริหารวิชาการ และบุคลากร
- ครูมีความรู้เนื้อหาวิชาที่สอน และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งมีลักษณะใฝ่รู้ และมีความเป็นครู
- นักเรียนมีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีระเบียบเรียบร้อย และอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน
- ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในทุกกิจกรรม และมีการสื่อสารกันระหว่างโรงเรียนและบ้านอยู่เสมอ ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทของโรงเรียนและบทบาทของตนเองด้วย
- ทุกฝ่ายมีความสามัคคีร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ทั้งงานในหน้าที่และงานพิเศษต่าง ๆ

4.7 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) หน่วยงานต้นสังกัด ควรให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณให้เพียงพอกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2) หน่วยงานต้นสังกัดควรพิจารณาให้ผู้บริหารคนปัจจุบันอยู่ทำงานที่ริเริ่มไว้ให้สำเร็จก่อนที่จะมีคำสั่งโยกย้ายให้ไปรับราชการที่อื่น

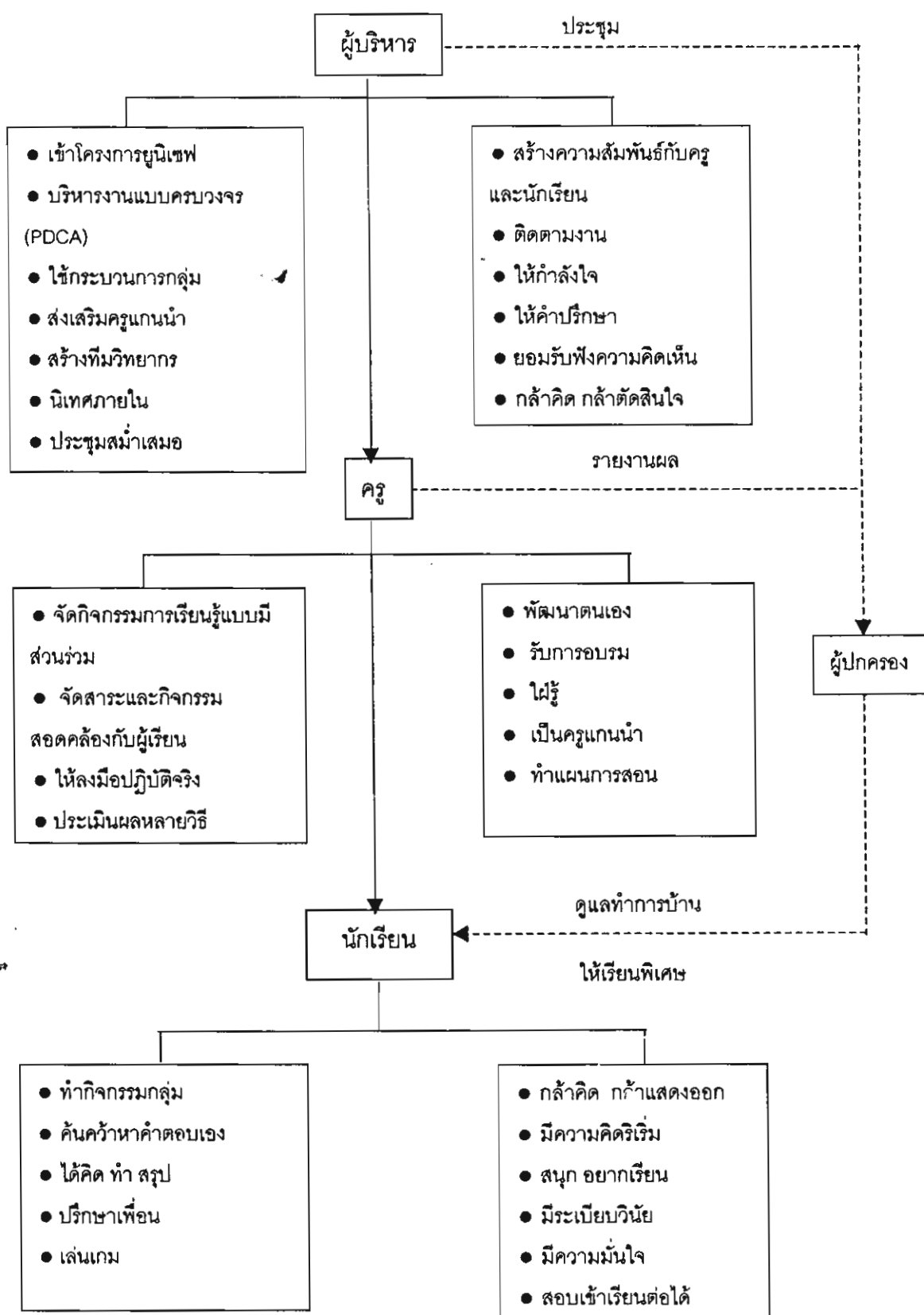
ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

โรงเรียนมีการเริ่มต้นที่ดีและดำเนินงานมาถูกทางแล้ว แต่มีบางสิ่งที่เป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่

- 1) วิธีจัดกลุ่มและการทำกิจกรรมกลุ่ม
- 2) กิจกรรมที่ทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 3) การเขียนใบงานและใบความรู้
- 4) การเลือกนวัตกรรมมาใช้จัดการเรียนการสอน
- 5) การเลือกใช้เกมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

ดังนั้นโรงเรียนควรให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจนในเรื่องดังกล่าวแก่ครู และมีผู้รับผิดชอบ นิเทศติดตามผลการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ : โรงเรียนดอกคูณวิทยา

5. โรงเรียนแนวน์ดำวิทยา

โรงเรียนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา ขนาดกลาง ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

5.1 บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง โรงเรียนมีลักษณะพิเศษ
คือ เป็นโรงเรียนประจำ รับนักเรียนชายล้วน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถม
ศึกษา 6 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 879 คน โรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารหอพักแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ
ส่วนที่เป็นฝ่ายประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อาคารทั้งหมดเป็นตึก 1-2 ชั้น มีความงดงามทางสถา
ปัตยกรรมและได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีและสวยงาม โรงเรียนมีบริเวณกว้าง
ขวาง มีสนามกว้าง ภูมิทัศน์สวยงาม มีต้นไม้รายรอบ และมีบ้านพักของผู้บริหารอยู่ในโรง
เรียน ห้องเรียนกระจายอยู่ตามอาคารต่างๆ มีรวมทั้งสิ้น 40 ห้องเรียน นอกจากนั้นยังมีห้องพิเศษ
ต่างๆครบสมบูรณ์ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา หน่วยพยาบาล โรงครัว ห้อง
น้ำและหอประชุม ส่วนในพักเป็นอาคารตึก 2 ชั้น รวมทั้งสิ้น 17 หลัง ภายในหอพักแต่ละหลัง มี
ห้องนอน ห้องสมุด ห้องทำการบ้าน ห้องธุรการ และห้องอาหาร นักเรียนจะเริ่มเรียนคาบแรก
เวลา 7.00 – 7.45 น. หลังจากนั้นจึงรับประทานอาหารเช้าและเข้าหอประชุมสวดมนต์ เวลา 8.30 น.
ต่อจากนั้นจึงเป็นเวลาเรียนตั้งแต่ 9.50 – 13.25 น. รวม 4 คาบ คาบละ 45 นาที หลังจากนั้นจึงรับ
ประทานอาหารกลางวันและทำกิจกรรมดนตรี-กีฬาตามความสนใจ อาหารจะเริ่มเวลา 18.00 น.
ตั้งแต่เวลา 19.00 – 21.00 น. จะเป็นเวลาสำหรับพักผ่อนทำการบ้านและสวดมนต์ก่อนเข้านอน

5.2 แนวคิด / กระบวนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารของโรงเรียนเป็นผู้นำทางความคิด และได้ริเริ่มแนวคิดใหม่ๆ ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เช่น แนวคิดการเรียนรู้แบบเพลิน (Pleam = Play + Learn) การเรียนรู้แบบ
บูรณาการเป็นองค์รวม การให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์จริง เป็นต้น ผู้บริหารได้เข้ามา
บริหารงานในโรงเรียนนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ดังนั้นครูของโรงเรียนจึงได้รับการส่งเสริมให้ได้เรียนรู้
แนวคิดใหม่ๆ มาบ้างแล้วก่อนปี พ.ศ. 2540 และในช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การปรับเปลี่ยน
และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวใหม่ก็เริ่มปรากฏชัด จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2543 – 2544 ครูมี
ผลงานที่สามารถนำเสนอต่อสาธารณชนได้ ปัจจุบันครูส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยกับแนวคิดตามพระ
ราชบัญญัติการศึกษา และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาได้ ต่าง

5.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

แม้ว่าโรงเรียนนี้จะเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมาแต่อดีต แต่ก็เช่นเดียวกับโรงเรียนอื่นๆ โรงเรียนต้องเผชิญกับปัญหาความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความก้าวหน้าทางการศึกษาและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อผู้บริหารท่านนี้เข้ามาบริหารงานในปี พ.ศ. 2540 ท่านได้พยายามดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิด/กระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการศึกษาและการเรียนรู้ ด้วยความรู้ความสามารถที่โดดเด่นของท่าน และด้วยยุทธวิธีที่หลากหลายและแบบบล ท่านได้พัฒนาโรงเรียนจนกระทั่งสามารถเปิดโรงเรียนและผลงานสู่สายตาสาธารณชนได้ภายในเวลา 5 ปี ท่านได้พยายามกระตุ้นครู ซึ่งมีทั้งครูที่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (ซึ่งมีจำนวนน้อย) และครูที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ไปเรื่อยๆ ไม่ถึงกับต่อต้านการเปลี่ยนแปลง แต่ก็ไม่ถึงกับต้องการจะเปลี่ยนแปลง (ซึ่งมีจำนวนเป็นส่วนใหญ่) ไปจนถึงครูที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ให้เกิดการพัฒนาไปตามศักยภาพของตน ยุทธวิธีที่สำคัญที่ท่านใช้มีหลายประการ ได้แก่ (1) การส่งเสริมการเรียนรู้ของครูในรูปแบบที่หลากหลาย และเป็นการส่งเสริมอย่างจริงจัง กล่าวคือ ท่านขอมลงทุนสูงเพื่อการเรียนรู้ของครู มีการสนับสนุนให้ครูไปเข้ารับการอบรมสัมมนาจำนวนมาก เชิญวิทยากรทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จัดหาเอกสารความรู้ ให้ครูได้ติดตามความเคลื่อนไหวและแนวคิดใหม่ๆ จนครูกล่าวว่า “ไม่ว่าครูจะสนใจเรื่องอะไร ท่านจะพยายามหามาให้เสมอ” (2) การเป็นผู้นำทางความคิด เนื่องจากท่านเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความคิดที่ลึกซึ้งทันสมัย และก้าวหน้า ท่านจึงเป็นผู้นำทางความคิด ให้แนวคิดแก่ครู จุดประกายความคิดให้ครู และให้ครูช่วยกันคิดและดำเนินการต่อ ในบางกรณีที่ได้รับแนวคิดไม่สามารถทำได้ ท่านก็จะลงไปช่วยชี้แนะ สอน ลงมือทำให้ดู จนกระทั่งครูเข้าใจและสามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยตนเอง แล้วท่านก็ทยอยออกมาส่งเสริมอยู่ห่างๆ (3) การกระตุ้นและให้อิสระแก่ครูในการคิดการพัฒนา ท่านได้พยายามกระตุ้นให้ครูพัฒนาแนวคิดของตนเองขึ้นมา ครูกล่าวว่า “ขอให้มีการ proposal เข้าไป ท่านจะพยายามให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่” การดำเนินการส่วนใหญ่ ท่านจะให้โอกาสให้ครูสมัครใจ ไม่ใช้การบังคับสั่งการ เพราะท่านคิดว่า “แต่ละคนมีจังหวะในการพัฒนาตนเอง เพียงแต่เราให้โอกาส ให้ครูสมัครใจ ไม่ใช้การบังคับสั่งการ เพราะท่านคิดว่า “แต่ละคนมีจังหวะในการพัฒนาตนเอง เพียงแต่เราให้โอกาสอย่างเต็มที่ เขาก็จะพัฒนาไปได้” (4) การให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาและกระตุ้นให้เกิดกลุ่มสัมพันธ์ทางวิชาการขึ้น โดยครูทุกหมวดวิชาจะต้องมีการทำงานร่วมในการพัฒนาและกระตุ้นให้เกิดกลุ่มสัมพันธ์ทางวิชาการขึ้น โดยครูทุกหมวดวิชาจะต้องมีการทำงานร่วมกันช่วยกันพัฒนาหลักสูตร เตรียมการสอนแบบบูรณาการและจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ทางวิชาการนี้จะช่วยนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยร่วมกัน (5) การมีและใช้แนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนมีแนวคิดในการพัฒนาที่ชัดเจนและมีหลายประการที่สำคัญๆ ได้แก่ แนวคิด การบูรณาการ การสร้างความรู้ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และการใช้เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัยในการสอน (6)

การบริหารจัดการเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถดำเนินการตามความคิดได้ ทั้งทางด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร สถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์ และสวัสดิการ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนตารางสอน คาบเวลาเรียนให้เหมาะสมขึ้น ส่วนทางด้านครูนั้น เมื่อได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมก็ได้พยายามจัดการเรียนการสอนตามความรู้และแนวคิดต่างๆ อย่างหลากหลายที่สำคัญ ได้แก่ การบูรณาการ การสร้างความรู้ การใช้เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัยในการสอนและการจัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น ให้เด็กสืบค้นความรู้ ให้ทดลอง ปฏิบัติงานให้สร้างสรรค์ ชิ้นงาน พาไปศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรเข้ามาให้ความรู้เด็ก ให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและได้แสดงผลงาน รวมทั้งมีดนตรี กีฬานานาชนิดให้เด็กเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด เพราะเด็กมีการปรับตัว กล้าคิด กล้าตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาได้

5.4 องค์ประกอบ/ ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์ประกอบ/ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนนี้ประสบความสำเร็จก็คือ

- 1) ผู้บริหาร ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถสูง มีประสบการณ์กว้าง และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความคิดที่เป็นระบบลึกซึ้ง ทันสมัยและก้าวไกล อีกทั้งเป็นผู้มีความตั้งใจ จริงใจในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงประโยชน์ของเด็กและครูเป็นสำคัญ และดูแลเอาใจใส่ครู
- 2) ยุทธวิธีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมความรู้อย่างจริงจังให้แก่ครูทุกรูปแบบ ชื่นำความคิด กระตุ้นให้ครูคิดพัฒนาให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการร่วมกันเป็นทีม
- 3) การบริหารจัดการ มีการบริหารจัดการทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร สถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสวัสดิการ ให้สนับสนุนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดีให้แก่เด็ก
- 4) ครู ครูส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย ความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกความเป็นครู
- 5) การเตรียมการสอนของครู ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนด “theme” ในการสอนร่วมกัน มีการนำความรู้และนวัตกรรมเข้าไปใช้ในการสอน มีการพูดคุยปรึกษาหารือและปรับแผนการสอน
- 6) แนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูมีแนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างชัดเจน ซึ่งได้แก่ การบูรณาการ การสร้างความรู้ การเรียนรู้แบบสนุกเพลิดเพลิน การเรียนรู้แบบสนุกเพลิดเพลิน การจัดกิจกรรมหลากหลาย การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และครูมีแนวทางในการปฏิบัติ การพัฒนาจึงเป็นไปอย่างมีทิศทาง

5.5 อุปสรรค/ปัญหา/ความต้องการของโรงเรียน

ก. อุปสรรค / ปัญหา

- 1) อุปสรรคด้านนักเรียน นักเรียนยังมีวินัยและความพร้อมต่อการการเรียนรู้แบบใหม่ไม่เพียงพอ นักเรียนไม่ค่อยขยัน มีกิจกรรมมากเกินไป และมีเวลาให้กับการเรียนน้อย
- 2) อุปสรรคด้านครู ยังมีครูที่ไม่เข้าใจ ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงแนวคิด กระบวนการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการพัฒนาครูต้องอาศัยเวลานาน
- 3) อุปสรรคด้านโรงเรียน โรงเรียนยังมีปัญหาด้านการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ที่ดี ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและระบบการสอนและการร่วมมือกันจากทุกฝ่ายในการจัดการเรียนการสอน

ข. ความต้องการ

- 1) โรงเรียนและครูมีความต้องการให้ทุกคนร่วมมือกันในการคิดวางแผนอย่างเป็นระบบและปฏิบัติไปด้วยกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ช่วยเหลือกัน ต้องการความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนใหม่ๆ สื่อการสอน เทคโนโลยี ครูต้องการให้มีการผสมผสานวิธีการสอนแบบใหม่กับแบบเก่าและต้องการแหล่งความรู้ในการศึกษาค้นคว้า ต้องการการจัดตั้งศูนย์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูโรงเรียนอื่นๆ ต้องการรับการอบรม การไปศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อ ต้องการแรงจูงใจและกำลังใจจากผู้บริหาร รวมทั้งต้องการส่งเสริมให้เด็กมีวินัย ความรับผิดชอบ และ ต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กให้มากขึ้น
- 2) นักเรียนต้องการให้โรงเรียนค่อยๆ เปลี่ยนไปอย่างช้าๆ เพราะกลัวจะตามไม่ทัน ต้องการให้โรงเรียนตีวงกว้าง สอนเสริมพิเศษวิชาต่างๆ เข้มงวดเรื่องระเบียบวินัยและความประพฤติ พาไปทัศนศึกษาเพิ่มขึ้น และไม่ยอมให้มีการเรียนในคาบแรกของแต่ละวัน เพราะนอนไม่พอ ต้องการเวลาพักผ่อนและเวลาส่วนตัว อ่านหนังสือ เล่นกีฬา เล่นดนตรี นอกจากนั้นต้องการให้ผู้ปกครองเข้าใจลูก มีเวลาให้ลูกมากขึ้น และยอมให้เรียนในสิ่งที่อยากเรียน

5.6 การอภิปรายผล

ด้านผู้บริหาร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำทางความคิด และสามารถนำแนวคิดต่างๆ ลงสู่การปฏิบัติได้ นับเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการพัฒนา ความสามารถของผู้นำ ทำให้ครูเกิดความรู้สึกศรัทธา เชื่อถือ และมั่นใจ และมีความเป็นประชาธิปไตยในการบริหารงาน จึงสามารถบริหารจัดการทุกอย่างให้ไปสู่เป้าหมายได้ ลักษณะของผู้บริหารเช่นนี้ นับเป็นดัชนีสำคัญที่บ่งบอกถึงความสามารถในการพัฒนา ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้บริหาร จึงควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหาร หากสามารถพัฒนาผู้บริหารให้มีคุณลักษณะดังกล่าวได้ ก็จะเกิดประโยชน์มหาศาล อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารของโรงเรียนนี้มีได้มีวุฒิทางการ

ศึกษา แต่เหตุใดจึงสามารถจัดการศึกษาได้อย่างทันสมัย ก้าวทันแนวคิดใหม่ๆ และยังเริ่มแนวคิดใหม่ๆ ด้วย จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับท่าน ท่านได้กล่าวว่า ท่านเองไม่ได้ศึกษามาทางการศึกษา แต่ท่านเห็นความสำคัญของการศึกษา และท่านได้พยายามศึกษาเรียนรู้ โดยการอ่านทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง ติดตามข่าวสาร เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆ จำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงสามารถสื่อสารและเกาะติดสถานการณ์กับคนในวงการศึกษาค่อนข้างดี ประเด็นนี้ น่าจะเป็นเป็นข้อคิดและข้อพิสูจน์แก่คนในวงการศึกษากันหลายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเครื่องมือที่สำคัญเพียงใด และคงไม่ใช่เพียงผู้เรียนเท่านั้นที่เราควรพัฒนาให้เขาได้เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ แต่ผู้ใหญ่ทุกคนโดยเฉพาะ ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องก็ควรได้มีการพัฒนาตนเองในเรื่องนี้ด้วย

ด้านยุทธวิธีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารได้ใช้ยุทธวิธีหลายประการในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ ผู้บริหารได้ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูในหลายรูปแบบ และอย่างจริงจัง การสนับสนุนอย่างจริงจังย่อมทำให้ผลบังเกิดขึ้น คำว่าจริงจังในที่นี้หมายถึง การส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้อย่างเพียงพออย่างต่อเนื่อง และตรงตามความต้องการ มิใช่เพียงให้ครูไปเรียนรู้เพียง 2 – 3 ชั่วโมง หรือ เข้า “workshops” เพียง 1 – 2 วัน แล้วคาดหวังให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างตามต้องการ การพัฒนาที่แท้จริงนั้นจะเกิดขึ้นด้วยความเข้าใจที่กระจ่างพอสมควร การเรียนรู้เพียง 1 – 2 ครั้ง อาจยังไม่เพียงพอต่อการเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง ดังนั้นการให้โอกาสครูได้เรียนรู้บ่อยๆ ได้ยิน ได้ฟัง ได้คิด ได้ค้น ได้ทำ บ่อยๆ สามารถช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดขึ้นเรื่อยๆ การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูและผู้บริหารทั้งหลายพึงให้ความสนใจ เห็นความสำคัญ และกล่าลงทุน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้านการบริหารจัดการปัจจัยเกื้อหนุน

จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้ ก็เพราะผู้บริหารได้จัดปัจจัยสำคัญเกื้อหนุนแก่ครูในการพัฒนา การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการจัดอาคารสถานที่ ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่างๆ ตลอดจนนโยบายทางด้านวิชาการ ระบบการบริหาร และสวัสดิการต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็กและการสอนของครู เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็วและราบรื่น

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดหลากหลาย ที่เห็นได้ชัด และนักเรียนให้ข้อมูลตรงกันก็คือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำจริง นักเรียนจะชอบมาก และสนุกกับการเรียนรู้ การมีกิจกรรมในลักษณะที่หลากหลายช่วยให้ผู้เรียนเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ ไม่เบื่อหน่าย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบองค์รวม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น การให้นักเรียนได้สืบค้นหาความรู้ด้วย

ตนเอง และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นต้น กิจกรรมที่หลากหลายดังกล่าวเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยการที่ครูได้เรียนรู้แนวคิด ซึ่งโรงเรียนทั้งหลายที่ต้องการจะพัฒนาโรงเรียนให้สำเร็จ จำเป็นต้องคำนึงถึง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาจะให้ผลที่สมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นกับคุณภาพของการจัดกิจกรรมของครู และคุณภาพของการจัดกิจกรรมของครูก็ขึ้นกับความรู้ ความเข้าใจของครู ความเข้าใจของครู ความเข้าใจที่กระจ่างมีผลส่งโดยตรงต่อการปฏิบัติ และการปฏิบัติจะเพิ่มคุณภาพได้ ก็ต้องช่วยให้ครูได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องการสอนแนวใหม่ แม้จะให้ผลดีเห็นชัดขึ้น แต่ก็ยังมีจุดที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มคุณภาพขึ้นได้เรื่อย ๆ เช่น การให้นักเรียนสืบค้นหาความรู้ นักเรียนจำนวนหนึ่งบอกว่าไม่ชอบ เนื่องจากค้นหาไม่พบ ไม่ได้เรื่องที่ต้องการ ให้ครูหาให้ดีกว่า ซึ่งครูสามารถแก้ไขได้ โดยการปรับปรุงกระบวนการในการให้คำปรึกษาแนะนำให้ชัดเจน และการสำรวจข้อมูลล่วงหน้าไว้ก่อน หรือในเรื่องของการสอนมโนทัศน์ (concept) ที่ครูใช้การสอนโดยการบรรยาย อธิบาย ครูสามารถสอนให้นักเรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้งขึ้นได้ หากได้เรียนรู้วิธีการในการสอนมโนทัศน์ การส่งเสริมให้ครูได้ทำวิจัยและพัฒนาควบคู่ไปกับการสอน เป็นเรื่องที่ผู้บริหารสามารถช่วยให้ครูพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

5.7 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนกำลังดำเนินไปได้อย่างดี และจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หากโรงเรียนพิจารณาดำเนินการในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้

- 1) โรงเรียนมีกิจกรรมมากและครูจำนวนหนึ่งมีกิจกรรมที่ต้องทำมากเกินไป อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานได้
- 2) นักเรียนต้องทำกิจกรรมจำนวนมาก ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานไม่ดีเท่าที่ควร ครูทุกวิชาจึงควรมีการปรึกษาวางแผนร่วมกันในเรื่องการมอบหมายงานให้เด็กอย่างเหมาะสมในภาพรวม
- 3) ครูยังขาดความเข้าใจในเรื่องของการสอน “concept” ยังมีการสอน concept โดยการบรรยายและให้คำนิยาม ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจที่แท้จริงให้เกิดขึ้น โรงเรียนจึงควรให้ความช่วยเหลือครูในเรื่องนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน
- 4) การปฏิสัมพันธ์กับเด็กในห้องเรียน เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนยังมีไม่มากนัก
- 5) ควรจัดตั้งศูนย์หรือเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ
- 6) ควรส่งเสริมครูให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่องยิ่งขึ้น

7) ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง-ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้มากขึ้น
กว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากเป็นความต้องการของผู้ปกครอง / ชุมชน

ข. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) รัฐ หน่วยงาน องค์กรหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ระหว่างโรงเรียนต่างๆ ให้มากขึ้น

2) ควรมีการจัดทำวิทัศน์ หรือสื่อต่างๆ ที่สามารถเผยแพร่แนวคิดและการปฏิบัติรวมทั้ง
กิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนนี้ประสบผลสำเร็จ ออกเผยแพร่ให้โรงเรียนและสถานศึกษาอื่นๆ ได้ใช้
ประโยชน์ร่วมกัน

- โรงเรียนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา ระดับกลาง ซึ่งได้ส่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลายโรงเรียน และห้องเรียนที่เปิดสอน มีทั้งโรงเรียน และห้องเรียนที่เปิดสอน และโรงเรียนที่เปิดสอน

- เป็นเชิงเปรียบเทียบ จำ่ายหัวนเป็ดคณป.3 - 6.6 มีนักเรียน 879 คน พังเรียน 40 ห้อง
- ผู้บริหาร 1 คน คุณวุฒิระดับบริหารเอก 10 คน ๓๗ 86 คน คุณวุฒิระดับ

1

- วิธีสอนที่ง่ายไปมีขึ้นในลักษณะนี้
 - มารยาทของนักเรียนปฏิบัติกันมาตั้งแต่
 - ใช้ผู้เรียนอ่านหนังสือ จดจำอะไร
 - ผลที่นักเรียนจะได้รับ
 - นักเรียนมีนิสัยรักเรียน รักการอ่าน
 - นักเรียนมีความรู้รอบตัว ไม่ติดกับตำรา
- บทความนี้จัดทำขึ้นโดย
- ศาสตราจารย์
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
- และ
- ศาสตราจารย์
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

- การประกันคุณภาพการศึกษา
ผักรินทร์

บทวิธีสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.

- การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบนิเวศน์สุขภาพเด็ก การตรวจวัด การสำรวจทางห้องปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์ - มีส่วน มีบทบาทที่ชัดเจน

100

- ช่วยเสริมสร้างวินัยของนักเรียนได้
- ช่วยเสริมสร้างการเคารพของโรงเรียน
- ช่วยเสริมสร้างความรักต่าง ๆ
- ช่วยเสริมสร้างวินัยของโรงเรียน
- ช่วยเสริมสร้างวินัยของโรงเรียน

นพ.จักรีรักษ์เรืองแสง

- การวิจัยนี้สอดคล้องกับ ทั้งทางด้านวิชาการ ก็ว่า คนเรารู้จักสังคม และ

2	1	2	3
---	---	---	---

- ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้
- ใช้ข้อมูลที่ได้รับมาพัฒนาความเข้าใจ
- เปิดโอกาสให้เรียนจากสถานการณ์จริง
- ใช้ชีวิตจริงเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน
- บูรณาการจากหลายวิชา และประยุกต์ใช้รวมกัน
- เรียนแบบบูรณาการ
- เน้นความเข้าใจจากประสบการณ์ที่หลากหลาย
- ใช้ชีวิตจริงเป็นสื่อการเรียนรู้

รพช.อ.บ้านด่านฯ จ.มหาสารคาม

- การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อิง
ใจเรียน
- มีสื่อเรื่องเป็นสื่อต้นแบบ
 - มีผลงานเป็นคู่สายการเรียน
 - มีการร่วมใจกิจกรรมกับภาคเอกชนมากขึ้น
 - มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนภาคเอกชนมากขึ้น
 - มีภาคเอกชนที่ร่วมมือ อาทิ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (พ.ช.)

- งานพรึ่ดในกาเรเรียนแบบใหม่
 บัธ จาตพร:สิธิกาในกาทำน
 ทานในการตบ "concord"
 จักักตู่กับคว - มู่เรือน

- ๒**
- รหัสบัตรประชาชนให้เฉพาะคนในชุมชน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

- * จัดตั้งศูนย์บริการฉุกเฉิน
- * ส่งเสริมให้เด็กมีวินัย ความรัก
- * ไม่ปล่อยปละให้มีส่วนร่วมไปใน

เพื่อการพัฒนาชนบทโดยยึดหลักเป็นศูนย์กลาง

- นักเรียน
- ได้รับรู้เหตุการณ์ความวุ่นวาย
- ได้ตระหนักถึงความสนใจร่วมกัน
- มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
- มีความสุขในการเรียน

- การพัฒน
มหาวิทยาลัยราชภัฏ
• ให้องค์ประกอบในภาคกระบวน

การบันทึก

- ผลการประเมิน ผลการพิจารณา
พิจารณาของสภา

- ไปไม่ไกลขึ้น แสดงความคิดเห็น ๖๖คนลงชื่อในภาพ
 ๑๖วิธีชนวนัก
- มากกว่าชนวนักอื่นและได้เข้าสังคมการตอนวัน
 วิชาการศึกษาเต็ม
 ๑๖คนพูดมาหัวข้อกัน
 ๑๖คน

องค์ประกอบที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนแวนด้าวิทยา

ยุทธวิธี

บริหารจัดการทรัพยากรด้านให้เอื้อต่อการพัฒนา

ได้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและสร้างกลุ่มสัมพันธ์ทางวิชาการ
กำหนดแนวคิดหลักสำหรับใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
กระตุ้นให้ครูพัฒนาแนวคิดของตน
ชี้แนวทางความคิด
ส่งเสริมความรู้้อย่างจริงจัง
ครูให้ความร่วมมือ
ครูรับผิดชอบหน้าที่

ยุทธวิธี

ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

ผู้ปกครองชุมชน ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนงานของโรงเรียน

- ผู้บริหาร**
- มีความรู้ความถนัดสูง ประสบการณ์กว้าง
 - เข้าใจและเน้นการพัฒนางานวิชาการ
 - เป็นนักคิด คิดเป็นระบบ คิดไกล เป็นผู้นำทางความคิด
 - มีความตั้งใจและจริงจังในการทำงาน
 - กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง
 - มีความตั้งใจและจริงจังในการทำงาน
 - มีความเป็นประชาธิปไตย ให้โอกาส ให้อิสระ ไม่บังคับ ควบคุม

กระบวนการเรียนรู้ของเด็ก
ที่สอดคล้องกับ
พ.ร.บ. การศึกษา

ครู

- ครูส่วนใหญ่
- ให้ความร่วมมือ
 - มีความรับผิดชอบในหน้าที่
 - มีจิตสำนึกของความเป็นครู

- ชุมชน**
- มีเจตคติที่ดีต่อผู้บริหารและโรงเรียน

ครูเชิญชุมชนมาให้ความรู้

ครูพานักเรียนไปศึกษาและเรียนรู้จากชุมชน

ชุมชนให้การสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการ
เงินทุน กีฬา และดนตรี

- การเตรียมการสอน**
- วิเคราะห์หลักสูตร
 - กำหนด "hook" ร่วมกัน
 - นำความรู้และนวัตกรรมเข้ามาใช้
 - พูดคุยปรึกษาหารือกัน
 - ปรับแผนให้เหมาะสม

- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน**
- ให้เลือกเรียนตามความสนใจ ให้เรียนรู้อย่างเพลิดเพลิน
 - บูรณาการสาระและคุณธรรม
 - ใช้วัดกรรมและเทคนิคใหม่
 - ใช้เรียนรู้ร่วมกัน สร้างชิ้นงาน ทำงานเป็นกลุ่ม ขดลอง ดึงมือทำ
 - ให้ได้รับรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง

6. โรงเรียนดอกสัมิวิทยา

โรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ ในภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา

6.1 บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เดิมเป็นโรงเรียนหญิงล้วนโรงเรียนมีความเป็นระเบียบ สะอาด บรรยากาศสภาพแวดล้อมดีแม้ว่าเป็นโรงเรียนที่มีอายุเก่าแก่ก็ตาม โรงเรียนตั้งอยู่ในทำเลดี ล้อมรอบด้วยแหล่งความรู้ทั้ง บุคคลและสถานที่สำคัญ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ในการสอนของครูและในการเรียนของนักเรียน มีผู้บริหารที่เข้มแข็ง บริหารงานเป็นระบบ ได้พยายามปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การเรียนรู้อย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี 2539 ซึ่งเป็นปีปฏิรูปการศึกษาช่วง พ.ศ. 2539 -2550 ในสมัยของนายสุวิทย์ รังสิตพล เป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเน้นการบริหารและการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่าย คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ใจประสานใจ ร่วมด้วยช่วยกัน มีการปรับโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน โดยเพิ่มตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายวางแผนและพัฒนาที่ทำหน้าที่ประเมินผลโครงการต่างๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุง ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรกลุ่มต่างๆมีส่วนร่วมในการประเมิน คณะผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันดีมากหรือ กล่าวว่ามีความเป็นเอกภาพ อีกทั้งเป็นผู้ได้เปลี่ยนกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ของครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

6.2 แนวคิด / กระบวนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการจัดการการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ คือ เรียนรู้ด้วยตนเอง จะเห็นได้จากการบริหารงานด้านวิชาการที่พยายามหาวิทยวิธีให้ครูมีความรู้และปฏิบัติการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูส่วนใหญ่ของโรงเรียนเห็นความสำคัญ จากการสอนแบบบรรยาย หันมาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมศึกษาค้นคว้าเองมากขึ้น ส่วนนักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรม จากการเป็นผู้ฟังผู้จดอย่างเดียว มาเป็นผู้ค้นคว้าหาเอง เป็นผู้พูด ผู้ถามคำถามมากขึ้น สำหรับผู้ปกครอง เริ่มมีความเข้าใจบทบาทของตน ที่ควรต้องมีส่วนร่วมในเรื่องการเรียนการสอน เป็นแหล่งวิทยาการความรู้ให้บุตรหลานมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้นและเห็นด้วยกับการให้นักเรียนคิด ลงมือทำกิจกรรมเอง

บุคลากรในและนอกโรงเรียนได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ เพราะด้วยสาเหตุสำคัญดังนี้ 1) การให้จัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 2) การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2539 – 2550 3) การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ 4) การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

6.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายและเป้าหมายชัดเจน ใช้หลักการบริหารและการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดโครงการครูต้นแบบและครูเครือข่ายตามหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามครูต้นแบบซึ่งเป็นผู้มีความสัมพันธ์ดีกับครูในเครือข่ายและที่ไม่ใช่เครือข่าย ครูต้นแบบดังกล่าวเป็นคนเก่งในด้านการทำงาน การจัดการเรียนการสอน มีความอดทนเข้มแข็ง ใฝ่รู้ ได้รับรางวัลจากการทำงานมากมาย โรงเรียนใช้ระบบการติดตามประเมินการเรียนการสอนด้วยวิธีกัลยาณมิตรนิเทศ นอกจากนั้นคณะผู้บริหารยังกำหนดนโยบายให้ครูทุกคนเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการนิเทศภายในโดยผู้บริหาร ครูต้นแบบ อาจารย์ 3 ระดับ 8 ตามเวลาที่กำหนดไว้ในตาราง ในกรณีนี้คณะผู้บริหารได้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในทุกด้าน อาทิ แหล่งการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน การพัฒนาครูให้มีความรู้ความพร้อมในการดำเนินการสอนรวมทั้งครูผู้นิเทศให้มีความรู้เรื่องการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เป็นต้น

6.4 องค์ประกอบ/ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

1) ความพร้อมของผู้บริหาร คณะครู นักเรียนรวมทั้งผู้ปกครองและชุมชนที่มีกระบวนทัศน์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันเนื่องมาจากความมีชื่อเสียงของโรงเรียนในระดับจังหวัด กับปัจจัยสำคัญต่อไปนี้ คือ (1) หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ที่เน้นให้ครูสอนกระบวนการ (2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ (3) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

2) ความพร้อมของคณะผู้บริหารที่มีความเป็นเอกภาพในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและพลังใจต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3) ยุทธวิธีสำคัญเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปมีวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายของโรงเรียนชัดเจน จึงจัดให้มีการบริหารการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและกำลังสนับสนุนให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมข้างต้นดำเนินไปด้วยดี โดยการติดตาม ประเมินผล กิจกรรมแบบกัลยาณมิตรนิเทศโดยคณะครูเครือข่ายครูต้นแบบ อาจารย์ 3 ระดับ 8 และคณะผู้บริหารด้วยกัน อีกทั้งผู้ปกครองและชุมชน ให้ความร่วมมือ โดยเป็นทั้งแหล่งความรู้และสนับสนุนดูแลบุตรหลาน

โดยสรุปการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดำเนินได้ดี ด้วยเพราะมีปัจจัยเอื้อดังต่อไปนี้

- 1) ผู้บริหาร มีความสามารถด้านการบริหารและด้านวิชาการ
- 2) วิสัยทัศน์ นโยบายของโรงเรียนที่ชัดเจน
- 3) ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีแบบร่วมด้วยช่วยกัน
- 4) บรรยากาศสภาพแวดล้อมโรงเรียนสะอาดและมีความเป็นระเบียบ
- 5) โรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณของแหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้า
- 6) มีโครงการประเมินและติดตามการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบกัลยาณมิตรนิเทศ
- 7) มีโครงการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร
- 8) มีโครงการครู ต้นแบบและครูเครือข่ายในโรงเรียนเดียวกัน

6.5 อุปสรรค / ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน

ก. อุปสรรค

1. การพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้คู่การปฏิบัติจริงและการสร้างจิตสำนึก ในเชิงสร้างสรรค์ด้านความคิด วิเคราะห์ การสร้างสรรค์งาน และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ยังขาดวิธีและการบูรณาการที่ดี

2. การปรับปรุงและจัดระบบในการติดตามให้ครูทำแผนการสอน การใช้ การปรับปรุง และพัฒนา การใช้แผนให้เกิดประสิทธิภาพ และปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู สู่พฤติกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

3. ครูยังขาดทักษะและไม่กระตือรือร้นต่อการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในการพัฒนางาน และขาดทักษะการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อระบบเครือข่าย

4. ประสิทธิภาพของการประสานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนยังขาดความเป็นเอกภาพที่ชัดเจน

ข. ความต้องการ

ความต้องการเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จเพิ่มจากสภาพที่เป็นอยู่คือสิ่งต่อไปนี้

ความต้องการของโรงเรียนและครู

- 1) ให้จัดสรรแหล่งการเรียนรู้ได้แก่หนังสือ สื่อการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ให้มากกว่าเดิม
- 2) ให้ปรับปรุงพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้ามาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้พร้อมที่จะเรียนต่อยอดคือเรียนความรู้ในระดับสูงต่อไป
- 3) เพิ่มจำนวนครู เพราะขณะนี้โรงเรียนครูขาดเพื่อให้สอนได้อย่างมีคุณภาพ
- 4) ต้องการเรียนรู้วิธีการเขียนแผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างถูกต้อง เนื่องจากได้รับความรู้เรื่องเดียวกันจากหลากหลายแหล่งความรู้ทำให้เกิดความสับสน
- 5) ต้องการเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนแบบง่ายที่ไม่ซับซ้อน เพราะไม่มีพื้นฐานการเรียนรู้การวิจัยมาก่อนและในปัจจุบันโรงเรียนมีนโยบายให้ครูทุกคนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ความต้องการของนักเรียน

- 1) ให้ครูสอนอย่างเต็มความสามารถ เปิดโอกาสให้นักเรียนถามได้
- 2) ส่งเสริมให้กล้าคิดและแสดงออก
- 3) ส่งเสริมให้รักการอ่าน โดยจัดเวลาเข้าห้องสมุด
- 4) อบรมจริยธรรม จัดกิจกรรมยกย่องคนดี
- 5) มีการควบคุมพฤติกรรมด้วยกฎระเบียบแต่ควรยืดหยุ่นด้วย
- 6) จัดให้ไปเรียนนอกสถานที่
- 7) ให้ผู้ปกครองสนับสนุนเรื่องหนังสือทั้งในและนอกเวลา

ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน

1. ให้ครูเข้มงวดกับความประพฤติของผู้เรียน
2. สอนให้ลูกมีความรู้และคุณธรรม
3. สอนให้สามารถศึกษาต่อ มีอาชีพและทำงานอย่างมีความสุข

6.6 การอภิปรายผลการวิจัย

1) ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่รวมทั้งชุมชนปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้มาเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญหลังปี พ.ศ. 2540 อย่างเห็นได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะก่อนปี 2540 คือช่วงปี 2539 – 2550 ซึ่งเป็นช่วงของการปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารได้บริหารด้านวิชาการให้บุคลากรได้ตระหนักเห็นความสำคัญเรื่องดังกล่าวมาก่อน जबกับมีการใช้กฎหมายการศึกษาฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการให้มีการประกันคุณภาพสถานศึกษาของโรงเรียน ยิ่งช่วยทำให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญอย่างชัดเจน แม้เป็นช่วงต่อที่มีผู้บริหารใหม่เข้ามาบริหาร ท่านก็ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกันและคณะผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารฝ่ายวิชาการได้ให้ความสนใจดูแล ติดตามให้ขวัญกำลังใจอย่างยิ่ง รวมทั้งการดำเนินโครงการนิเทศภายในเรื่องการให้ครูดำเนินการเขียนแผนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยิ่งจะช่วยให้ครูที่ยังไม่เปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ เริ่มเห็นความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ

2) โรงเรียนได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ จนสามารถประสบความสำเร็จประมาณ 60 % โดยเฉลี่ยตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะ (1) การเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง (2) ครูต้นแบบและอาจารย์ 3 ระดับ 8 ที่เป็นต้นแบบที่ดีและการที่บุคคลดังกล่าวข้างต้นได้รับความสนับสนุนจากคณะผู้บริหาร มีความเป็นกัลยาณมิตรกับครูในทุกหมวดวิชา (3) ระบบการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดอย่างเด่นชัด 4) การมีระบบประเมินผลติดตามผลและนำเสนอผลโดยการให้ครูและบุคลากรต่างๆ มีส่วนร่วม การดำเนินการวางแผน ประเมินผลสรุปผล ดำเนินการโดย ผู้บริหารฝ่ายวางแผนด้วยความสามารถและการทำงานอย่างเป็นระบบ ทั้งการได้รับความสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะผู้บริหารฝ่ายอื่นๆ ที่มีความเป็นเอกภาพอย่างเห็นเชิงประจักษ์ ถ้าโรงเรียนและบุคลากรยังคงเห็นความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเห็นว่า จะสามารถประสบความสำเร็จสูงขึ้นจากเดิมแน่นอน

3) สภาพบรรยากาศแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียนดี ดูสบายตาและร่มรื่น ด้วยเพราะ

(1) โรงเรียนตั้งอยู่ในศูนย์กลางเมืองล้อมรอบด้วยสถานที่สำคัญอันเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดี ในรัศมีห่าง 1 กิโลเมตร แวดล้อมด้วยวัดวาอาราม สนามกีฬา สวนสาธารณะ สถานที่ราชการ โรงพยาบาล และ ตลาด เป็นต้น

(2) ภายในโรงเรียนมีความสะอาด ห้องเรียนสะอาดมีป้ายนิเทศที่เป็นผลงาน นักเรียน พื้นห้องสะอาดแม้เป็นตึกเก่า บริเวณระเบียงสะอาด ห้องน้ำในตึกสะอาด บริเวณสนามทางเดินสะอาด ทั้งนี้เพราะ ก) บุคลากรและนักเรียนช่วยกันดูแลอย่างสม่ำเสมอ ข) เป็นโรงเรียนสหศึกษาก็จริงแต่เดิมเคยเป็นโรงเรียนสตรีมาก่อน ปัจจุบันแม้มีนักเรียนชายแต่ก็ยังมีสัดส่วนน้อยกว่านักเรียนหญิง นักเรียนหญิงมักคำนึงเรื่องความสะอาด มีการอยู่ในระเบียบวินัย สูงกว่านักเรียนชายจึงไม่ทิ้งขยะเคลื่อนตามใจชอบรวมทั้งช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณทั่วไป และห้องเรียนเป็นอย่างดี

(3) แผนผังการสร้างตึก อาคารเรียนดี มีบริเวณสนามอยู่ตรงกลาง
จึงดูไม่แน่น ไม่อึดอัด ดูสบายตา สบายใจ

(4) ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่าย หัวหน้าหมวด หัวหน้าฝ่าย
ครูประจำชั้น ครูประจำวัน มีความเป็นเอกภาพ ในการจัดตกแต่งห้องอย่างเป็นระเบียบพร้อม
เพรียงกัน

4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ยังประสบปัญหาหรือไม่ประสบความสำเร็จ
อีกประมาณ 40 % โดยเฉลี่ย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

(1) ยังไม่สามารถทำให้ครูทั้งโรงเรียนตระหนักเห็นความสำคัญของการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแต่พบว่ายังมีครูจำนวนมาก ยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ
จริง ทั้งนี้เพราะ ก) จำนวนนักเรียนมาก ครูยังไม่สามารถหาวิธีจัดการสอนโดยเน้นความสนใจของ
แต่ละคนได้สำเร็จ ข) นักเรียนบางกลุ่มมีพื้นฐานความรู้เดิมอ่อนมาก บางกลุ่มอ่านหนังสือไม่ออก
จึงเป็นอุปสรรคต่อการสืบค้นข้อมูลและสร้างความรู้เอง ค) ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของ
ประเทศไทยเราที่เน้นเนื้อหาเป็นหลัก จึงทำให้ครูสอนบรรยายใส่เนื้อหามากกว่าจะให้กระบวนการ
เรียนรู้ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากที่สุดและได้ลำดับสูงหรือได้คณะที่
เป็นที่ต้องการของสังคม เช่น แพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ และนิติศาสตร์
เป็นต้น

(2) ครูขาดกลยุทธ์ในการสร้างความรู้เองเป็น เช่น สามารถวิจัยในชั้น
เรียนได้เพื่อพัฒนานักเรียนและพัฒนาตนเอง อันเป็นวิถีทางสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

(3) ครูจำนวนมากยังมีความสับสน ไม่แน่ใจในเรื่องการเขียนแผนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ถูกต้องนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร ทั้ง
นี้เพราะได้รับความรู้หลากหลายมโนทัศน์จากหลายแหล่งความรู้ หลากหลายแหล่งวิทยากรจน
ตัดสินใจไม่ได้ว่าที่ถูกต้องคืออะไร อีกทั้งการเขียนแผนการสอนตามแบบอย่างกันเช่น ตามแบบ
อาจารย์ 3 ระดับ 8 ที่ผ่านๆ มา จึงไม่สามารถตัดสินใจชัดเจนว่าควรทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม

และถูกต้องที่สุดพบว่าครูมีปัญหการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นปัญหาที่ว่าวุ่นใจและไม่รู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน

6.7 ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

ครู ผู้บริหารและโรงเรียนได้เปลี่ยนแปลงมโนทัศน์จากการเป็นผู้บรรยายอธิบายมาเป็นการเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ทำกิจกรรมเนื้อหาความรู้ ใช้สื่อหลากหลาย ใช้แหล่งความรู้หลากหลาย เป็นการใช่วิธีสอนและเทคนิคต่างๆ เช่น การเรียนเป็นกลุ่ม การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบสั่งสอนวิธีการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี เช่น การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การสังเกตพฤติกรรม แต่จากการสังเกตการเรียนการสอนในหลายวิชาพบว่าครูยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนบ้างในบางประเด็นในเรื่องการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ จึงได้เสนอข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. ครู – อาจารย์ ได้เปลี่ยนกระบวนทัศน์จากผู้บอก ผู้บรรยายมา

เป็นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เองแต่โดยทั่วไปพบว่า ครูยังไม่สามารถแนะนำนักเรียนให้เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Active Constructor) แต่ที่พบครูให้นักเรียนทำกิจกรรม ลงมือปฏิบัติตามใบงาน ใบคำสั่ง จากนั้นให้ผู้แทนบางกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เช่น อัจฉริยะเสนอเพียง 2 – 3 กลุ่ม ด้วยความจำกัดของเวลา ต่อจากนั้นครูจะเป็นผู้นำสรุปด้วยตนเอง ข้อเสนอแนะที่ควรรับรู้เข้าใจคือ

1) ครูต้องเรียนรู้ความหมายขององค์ความรู้ หรือตัวความรู้ที่ให้นักเรียนสร้างได้ด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้

2) ครูต้องเข้าใจการสร้างองค์ความรู้ของมนุษย์ตามทฤษฎี

Constructivism และ Constructionism

3) ครูต้องให้เด็กสรุปความรู้จากข้อมูลต่างๆ ที่เก็บรวบรวมมาได้ซึ่งเรียกว่า การสร้างความรู้ ซึ่งการสร้างความรู้เป็นการสร้าง ข้อเท็จจริง สร้างมโนทัศน์ สร้างหลักการ สร้างสูตร สร้างกฎ รวมทั้งสร้างทฤษฎี

4) ครูควรฝึกให้นักเรียนสะท้อนกลับความคิดเพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา

5) ครูควรเรียนรู้วิธี / เทคนิคการนำเสนอผลงานของนักเรียนให้ได้ทุกกลุ่มภายในเวลาจำกัดเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออกอย่างทั่วถึง

2. สื่อการเรียนการสอน ที่ใช้มากหรือเป็นที่นิยมใช้มากคือ ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกหัดและบัตรคำสั่ง ซึ่งพบเกือบทุกแผนการสอนและพบในเกือบทุกวิชาแต่ที่พบเป็นสภาพปัญหาคือ

1) ครูแยกความแตกต่างระหว่างใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกหัดและบัตรคำสั่งไม่ได้ ใช้ปะปนกัน เช่น คิดว่าใบคำสั่งคือใบงาน คิดว่าใบงานคือแบบฝึกหัด เป็นต้น

2) การจัดการเรียนการสอนทุกๆกิจกรรมนิยมใช้ใบความรู้ ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือประเภทจิกซอร์ กรณีที่พบและรอการแก้ไขมีดังนี้

2.1) ใช้ใบความรู้เพื่อสอนคำจำกัดความของคำสำคัญ โดยเป็นเอกสารให้อ่านแล้วนักเรียนตอบคำถาม ซึ่งคำตอบปรากฏอยู่ในใบความรู้ทุกประการ

2.2) การใช้ใบความรู้ในการสอนแบบร่วมมือ แบบจิกซอร์ ในทุกเนื้อหาวิชาโดยไม่มีการคัดเลือกสื่อว่าเหมาะกับเนื้อหาและเรียนเพียงใด ข้อสังเกตพบว่าไม่ควรสอนแบบจิกซอร์ในเรื่องที่ผู้เรียนทุกคนต้องมีโน้ตค้นพื้นฐาน (Basic concept) เหมือนกัน ซึ่งต่างคนต้องสร้างมโนทัศน์ (concept) ด้วยตนเอง

3. ครู-อาจารย์ ใช้คำถามกับนักเรียนไม่ทั่วถึงและนักเรียนส่วนมากไม่กล้าตอบ ไม่กล้าถาม ไม่กล้าแสดงออก ครูควรใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ แก้ปัญหาการไม่กล้าตอบ

4. ครู-อาจารย์ ยังไม่รู้และเข้าใจ การสร้างความรู้ประเภทมโนทัศน์ ทั้งที่เป็นคำจำกัดความและความคิดสำคัญต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

5. ครู-อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

6. ครู-อาจารย์ นิยมให้ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แต่พบว่าไม่ได้นำผลการสอบมาใช้ปรับแก้ไขผู้เรียน

7. ครู-อาจารย์มีความเข้าใจว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นกิจกรรมที่จะต้องทำคือ การให้ผู้เรียนรายงานเดี่ยวบ้าง ทิมบ้างและนำผลการศึกษามารายงานหน้าชั้นเป็นลำดับ กิจกรรมส่วนมากในทุกชั่วโมงคือการรายงานของผู้เรียน หลังจากนั้น เรียนเสนอรายงานแล้วขาดการอภิปราย วิเคราะห์ ซักถาม สรุปความรู้ที่ได้และรายงานส่วนใหญ่ได้จากแหล่งความรู้เดียวคือหนังสือ ตำรา เอกสารในห้องสมุด เป็นเหตุให้ครูก็เบื่อ นักเรียนก็เบื่อ เพราะไม่มีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กันในห้องเรียน ส่วนมากนักเรียนเป็นผู้ฟังการรายงานจากเพื่อน ๆ ดังนั้นต้องฝึกให้นักเรียนใช้และเลือกใช้แหล่งความรู้อย่างหลากหลาย ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการ

ประมวลข้อมูลเพื่อสร้างความรู้ โดยเริ่มจากชิ้นงานขนาดเล็กไปยังขนาดใหญ่จากง่ายค่อยๆไปสู่ความซับซ้อนมากขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) โรงเรียนในสหวิทยาเขตเดียวกันหรือโรงเรียนอื่นๆ ควรใช้ยุทธวิธีการบริหารงาน ยุทธวิธีการบริหารงานวิชาของโรงเรียนนี้เป็นแนวทางไปพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคที่โรงเรียนต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2) ให้องค์งานต้นสังกัด ได้นำแนวทางการบริหารงาน ยุทธวิธีการบริหารเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ ไปแนะนำหรือเผยแพร่ต่อโรงเรียนอื่นๆ ในเรื่องการพยายามให้บุคลากรในโรงเรียนได้พัฒนาระบบการเรียนรู้

3) ให้ครูที่สนใจในโรงเรียนข้างเคียงหรือในโรงเรียนอื่นๆ มาเป็นเครือข่ายกับครูของโรงเรียนนี้เพื่อศึกษาปฏิบัติงานร่วมกันเป็นการพัฒนานักเรียนของตนเองและพัฒนาตัวครูเอง และ

4) ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

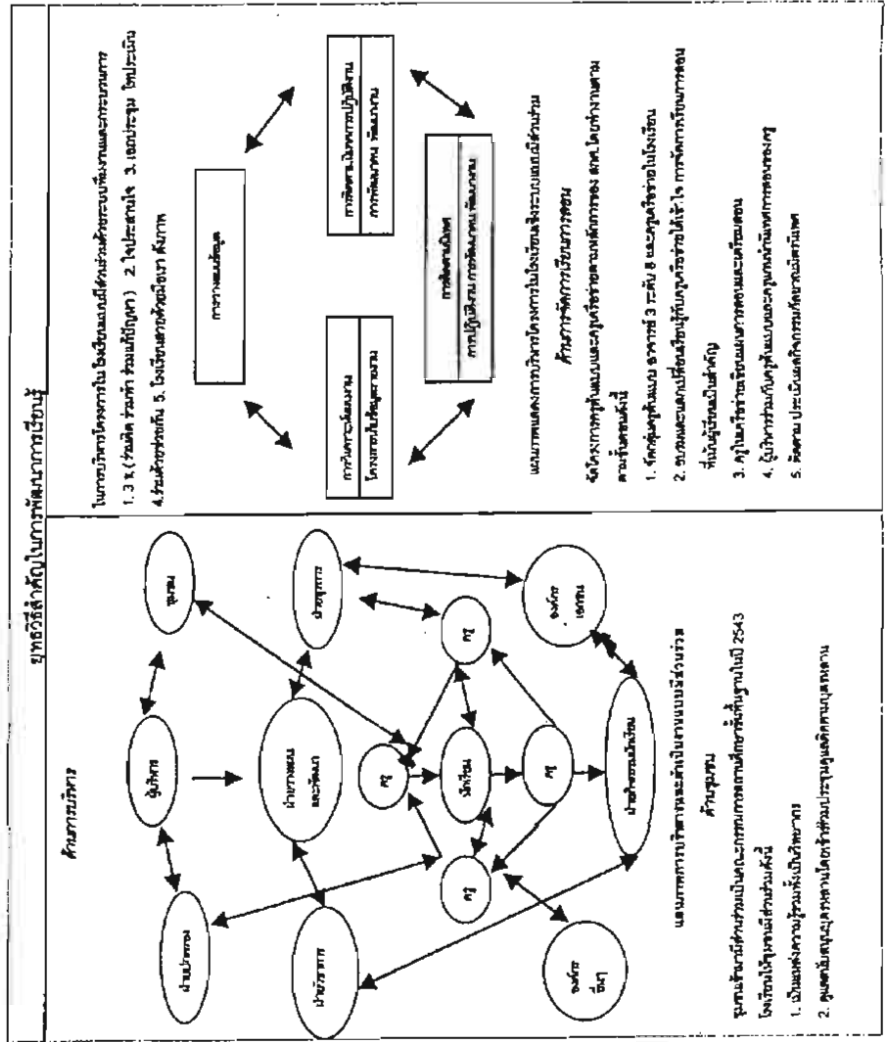
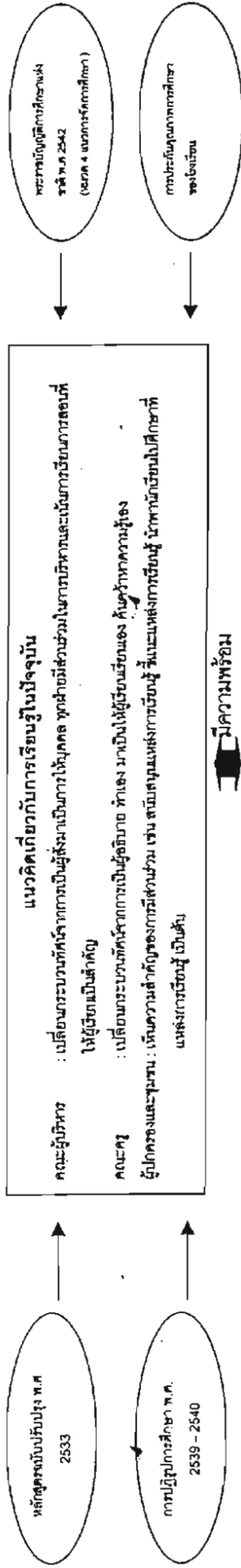
(1) สมรรถภาพและแนวทางพัฒนาสมรรถภาพของครูเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

(2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างมีส่วนร่วม สำหรับครู

- บริบทของโรงเรียน
- โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีสถานประกอบการ 2,000 คน ครูจำนวน 110 คน
 - นักเรียนประมาณ 2,000 คน ครูจำนวน 110 คน

บริบทของโรงเรียน	การพัฒนาระบบการเรียนรู้	ปัญหาและความต้องการ
● ผู้บริหาร - กำหนดนโยบายและมาตรฐานการเรียนรู้ - ใช้ระบบนิเทศภายใน - เน้นการมีส่วนร่วมของครู ● ครู/อาจารย์ - ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี - ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ	การพัฒนาระบบการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การประกันคุณภาพการศึกษา	ปัญหา - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	การพัฒนาระบบการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การประกันคุณภาพการศึกษา	ปัญหา - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ
เป้าหมาย และ แผนงาน ผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์ กิจกรรม การวัดผล	การพัฒนาระบบการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การประกันคุณภาพการศึกษา	ปัญหา - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ครู/อาจารย์ 20 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ

องค์ประกอบสำคัญที่เชื่อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของโรงเรียนดอกฟ้าวิทยา

- 1. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 2. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 3. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 4. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 5. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 6. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 7. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 8. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 9. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)
- 10. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง)

ความสำเร็จในการ
พัฒนาระบบการเรียนรู้
ตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่ง
ชาติ พ.ศ. 2542
ประมาณ 60 %

7. วิทยาลัยโมกวิทยา

วิทยาลัยอาชีวศึกษา ขนาดใหญ่ ภาควิชาออกเฉียงเหนือ สังกัดกรมอาชีวศึกษา

7.1 บริบทของวิทยาลัย

วิทยาลัยนี้เป็นวิทยาลัยในสังกัดของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในเมือง การคมมคมสวดก มีอาคารเรียนรวม 1 หลัง อาคารเอนกประสงค์ 1 หลัง อาคารเรียน 4 หลัง บ้านพักครูและคนงาน 10 หลัง เปิดทำการสอน 4 หลักสูตร ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพระบบทวิภาคี (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปวส.) ในคณะวิชา 4 คณะ ได้แก่ คณิตศาสตร์ บริหารธุรกิจ ศิลปกรรมและครุศาสตร์บริหารธุรกิจ มีนักเรียนนักศึกษา รวม 4,125 คน อาจารย์ 138 คน จบการศึกษาปริญญาเอก 1 คน ปริญญาโท 23 คน และ ปริญญาตรี 81 คน สอนคนละ 30 – 38 คาบ/สัปดาห์ ผู้อำนวยการจบปริญญาเอกทางการ ศึกษา เคยเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่วิทยาลัยนี้ แล้วย้ายไปรับตำแหน่งรองผู้บริหารที่อื่น และได้กลับ มารับตำแหน่งผู้อำนวยการที่นี่เมื่อ พ.ศ. 2539 ดังนั้นจึงมีความคุ้นเคยกับครูอาจารย์เกือบทุกคน บรรยายภาพการทำงานดีนัก ผู้บริหารและผู้ร่วมงานอยู่ในวัยเดียวกัน มีการพูดคุยสื่อสารกันรู้เรื่อง มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างเห็นเด่นชัด เมื่อกรมอาชีวศึกษามีนโยบายให้มีการบูรณาการ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนการสอน วิทยาลัยนี้ได้รับคัดเลือก ให้เป็นสถานศึกษานำร่องโครงการบูรณาการเรื่องนี้

7.2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาเห็นได้จากแผนงาน และโครงการของวิทยาลัย เช่น การจัดหลักสูตรที่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีการ จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส และคนพิการตามศักยภาพของผู้เรียนทั้งหลักสูตรปกติและหลักสูตรระยะสั้น การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น จัดการเป็น มีประสบการณ์ในงานอาชีพ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ครูให้แนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดที่ตัวนักเรียน เนื่องจาก ได้ค้นคว้า คิดเอง ลงมือปฏิบัติเองจนเกิดความเข้าใจ การเรียนรู้เกิดจากผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ จากผู้อื่น เช่น ครู เพื่อน วิทยากร หรือคนในชุมชน ส่วนนักเรียนได้เรียนรู้จากการฟังและอ่านจน เกิดความเข้าใจ นำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง ใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ การเรียนรู้ที่ดีต้องเข้าใจทฤษฎีและลงมือปฏิบัติได้

7.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การบริหารงานของวิทยาลัยมีลักษณะการทำงานสืบทอดอุดมการณ์มาจากผู้บริหารคนแรก ๆ ที่ได้วางพื้นฐานไว้ ผู้บริหารทุกคนมักจะเคยทำงานในวิทยาลัยนี้และรับรู้เจตนารมณ์ของผู้บริหารคนก่อน นับได้ว่าวิทยาลัยนี้มีการสร้างทายาททางอุดมการณ์ ทำให้การบริหารงานมีความต่อเนื่อง ตรงตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญของสถานศึกษา ฝ่ายบริหารทุกคนล้วนเป็นผู้มีพื้นฐานการศึกษาดีและมีโลกทัศน์ทางการศึกษา จึงพูดจาปรึกษาหารือและมีความคิดเห็นไปทางเดียวกัน ทำให้การกำหนดแผนงานพัฒนาคุณภาพของวิทยาลัยมีความชัดเจนและต่อเนื่อง ทุกแผนงานมีจุดเน้นที่ต้องการแก้ปัญหา และมีการกำหนดยุทธศาสตร์และกิจกรรมที่จะต้องทำแต่ละปี มีแผนการจัดการเรียนการสอนทุกหลักสูตร และมีแผนกำกับ ตรวจสอบ และรายงานของทุกกิจกรรมตลอด 3 ปี

ด้วยเหตุที่ผู้บริหารเป็นนักวิชาการ วิทยาลัยจึงมีฝ่ายแผนงานวิจัยการศึกษาจัดทำโครงการสำรวจและประเมินผลงานต่าง ๆ เพื่อให้มีมาตรฐานการศึกษา วิทยาลัยนี้มีโครงการสำรวจและประเมินผลงานต่าง ๆ จากวิทยาลัยอื่น คือ มีสำนักงานผู้อำนวยการซึ่งมอบหมายให้อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถสูงพอที่จะเป็นผู้ดำเนินการได้ในกรณีที่ไปรับหน้าที่ที่อื่น แต่เมื่อท่านยินดีจะอยู่ที่นี้จึงมอบตำแหน่งนี้ให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์แก่วิทยาลัย

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 วิทยาลัยมีความตื่นตัวกันมาก ฝ่ายพัฒนาบุคลากรได้จัดให้มีการสัมมนา ทัศนศึกษาดูงานสถานศึกษาอื่น และให้ครูจัดทำแฟ้มงานของตน วิทยาลัยได้ส่งอาจารย์ไปเป็นครูแกนนำของ กรมอาชีวศึกษา เมื่อกลับมาวิทยาลัย ครูแกนนำมีหน้าที่สร้างเครือข่าย คือขยายผลไปยังครูคนอื่นอีกอย่างน้อยคนละ 3 – 5 คน แต่วิทยาลัยเห็นว่าวิธีการนี้จะช้าไม่ทันการ จึงจัดทำเครือข่ายครูแกนนำขึ้น 29 กลุ่ม ประกอบด้วยครูในวิชาเดียวกัน 3 – 4 คนมาร่วมมือกันทางวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีการเยี่ยมเยียนชั้นเรียนซึ่งกันและกัน เรียกว่ากลุ่มกัลยาณมิตรนิเทศ ด้วยวิธีการนี้ ทำให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทำได้พร้อมกันอย่างทั่วถึง ครูทุกคนมีแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการคุณธรรม ค่านิยม และลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในแผนการสอนทุกแผน ด้วยเหตุที่วิทยาลัยมีนักเรียนนักศึกษาจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องรับครูอัตราจ้างในปีนี้ถึง 30 อัตรา วิทยาลัยมีการคัดเลือกครูใหม่ที่มีพื้นความรู้เรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การรู้จักผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ วิทยาลัยมีคำสั่งแต่งตั้งครูพี่เลี้ยง 18 คน ทำหน้าที่ดูแลครูใหม่เป็นเวลา 1 ภาคเรียนแล้วทำการประเมินครู

ใหม่ เป็นเวลา 1 ภาคเรียน มีผู้ไม่ผ่านการประเมิน 18 คน จึงให้ครูที่เลี้ยงจับคู่ดูแลครูใหม่จนกว่าจะผ่านการประเมิน สำหรับครูเก่า วิทยาลัยมีการอบรมให้ความรู้เป็นระยะ ๆ

ในด้านส่วนตัวผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีจิตวิทยาในการกระตุ้นให้ครูทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมของคณะใด ต้องมีครูคณะอื่นเข้ามาร่วมอยู่เสมอ วิทยาลัยมีตารางการประชุมฝ่ายบริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และครูที่แน่นอนและเป็นประจำ ดังนั้นทุกคนจึงมีส่วนร่วมในการวางแผน และรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวิทยาลัย และในการประชุมทุกครั้งผู้บริหารมักเริ่มการประชุมด้วยการนำเรื่องที่น่ายินดีมากล่าวก่อนการประชุมตามวาระ ผู้บริหารสามารถดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของวิทยาลัย เช่น เชิญนายกเทศมนตรีมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาสอนบางรายวิชา และขอความร่วมมือจากสถานประกอบการให้เป็นสถานที่ฝึกงานของนักเรียน นักศึกษา

วิทยาลัยกำหนดให้ทุกชั้นปีมีการสอนมาตรฐานก่อนเลื่อนชั้น เป็นการประเมินผลที่เพิ่มเติมจากการสอบเลื่อนชั้นปกติ เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถถึงเกณฑ์จริง โดยเฉพาะมีความรู้เพียงพอที่จะออกไปฝึกงานในสถานประกอบการ

ครูในวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับผู้บริหาร มีความตื่นตัวดีที่จะเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน มีครูทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลของการวิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับครูใช้จัดการเรียนการสอนในวิทยาลัย และที่สังเกตเห็นชัดเจนคือ ครูทุกคนมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่ตนเองสอน และมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น เปลี่ยนวิธีการสอน วิธีวัดผลประเมินผล และวิธีสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียน สภาพลักษณะส่วนตัวของครูส่วนใหญ่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีการพูดคุยทักทาย ให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน มีความเป็นนักวิชาการคล้าย ๆ กัน มองในภาพรวมทุกคนรักวิทยาลัย รักนักเรียน นักศึกษา รักผู้บริหาร และรักเพื่อนครู

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนกับวิทยาลัยเป็นไปด้วยดี และมีความใกล้ชิดกันโดยผู้ปกครองรับเป็นวิทยากรในรายวิชาต่าง ๆ นายกเทศมนตรีรับเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของวิทยาลัย สถานประกอบการรับนักเรียนไปฝึกงาน มีชมรมครู ผู้ปกครอง และชมรมศิษย์เก่าของทุกคณะ และวิทยาลัยให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในลักษณะต่าง ๆ เช่น มีการสอนประดิษฐ์ต่าง ๆ หรือหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

7.4 องค์ประกอบ / ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

วิทยาลัยสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไปได้ก้าวหน้าเป็นเพราะมีองค์ประกอบดังนี้

- 1) การสร้างทายาททางอุดมการณ์ในตัวผู้บริหารทำให้การบริหารงานของวิทยาลัยมีแนวทางเดียวกันและมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งเอาไว้
- 2) ธรรมนูญของสถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย จุดเน้นที่ต้องการแก้ปัญหายุทธศาสตร์ และกิจกรรมที่ต้องทำแต่ละปี และมีแผนกำกับ ตรวจสอบและรายงาน
- 3) ฝ่ายแผนงานวิจัยการศึกษาทำโครงการสำรวจและประเมินผลเพื่อให้มีมาตรฐานการศึกษา
- 4) ฝ่ายพัฒนาบุคลากรจัดสัมมนา ทัศนศึกษาดูงานสถานศึกษา และกำหนดให้ครูทำแฟ้มงานของตนเอง
- 5) วิทยาลัยจัดทำเครือข่ายครูแกนนำ เพื่อช่วยเหลือดูแลทางวิชาการภายในกลุ่ม 3 – 4 คน รวม 29 คน
- 6) วิทยาลัยมีระบบครูพี่เลี้ยงดูแลครูใหม่
- 7) คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการบริหารงานของวิทยาลัย โดยเข้าร่วมประชุมเป็นประจำทุกเดือน
- 8) วิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับชุมชนและสถานประกอบการ

7.5 ปัญหาและความต้องการ

สิ่งที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในขณะนี้คือ ความเข้าใจและวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของครูยังไม่ชัดเจน รวมถึงความไม่พร้อมของปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น แหล่งข้อมูล วัสดุอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอและล้าสมัย ระบบราชการที่มีเงื่อนไขการปฏิบัติหลายขั้นตอนและนักเรียนเคยชินกับการเรียนการสอนแบบเดิม ดังนั้นครูจึงต้องการเรียนรู้ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางเพิ่มเติม และปลดภาระงานพิเศษที่มีอยู่มากให้น้อยลงเพื่อให้มีเวลาศึกษาหาความรู้และพัฒนาแผนการสอนของตน ส่วนวิทยาลัยต้องการงบประมาณสำหรับจัดหาบุคลากรมาทำงานธุรการเพื่อให้ครูไปทำงานด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว และสำหรับจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการเรียนการสอน นักเรียนบางคนมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เมื่อครูจัดการ

เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนจึงต้องการให้วิทยาลัยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการทำรายงาน และซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้เรียน

7.6 อภิปรายผลการวิจัย

วิทยาลัยมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับที่น่าพอใจเป็นเพราะมีองค์ประกอบต่อไปนี้

- 1) มีธรรมนูญสถานศึกษา 2543 - 2545 ที่แสดงภาพรวมของวิทยาลัย มีการกำหนดเป้าหมายที่จำเป็นครบทุกด้านและตัวชี้วัดความสำเร็จ แผนพัฒนาคุณภาพของวิทยาลัย แสดงจุดเน้นที่ชัดเจน รวมทั้งมีแผนการจัดการเรียนการสอนที่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกำกับไว้ชัดเจน และสิ่งที่เอื้อต่อความสำเร็จคือแผนงบประมาณและแผนกำกับและตรวจสอบ
- 2) บุคลิกลักษณะความสามารถของผู้บริหารมีความรู้ ด้านการจัดการศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถจูงใจให้ครูมีส่วนร่วมในการทำงานทุกกิจกรรม
- 3) คณะทำงานทุกฝ่ายทำงานมีความรู้ ความสามารถและมีความตั้งใจในการทำงานในหน้าที่และงานพิเศษ
- 4) ทุกฝ่ายทำงานประสานกันเป็นอย่างดี มีเป้าหมายร่วมกันที่ตัวผู้เรียน
- 5) บรรยากาศของวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บุคลากรเป็นนักวิชาการและใฝ่รู้

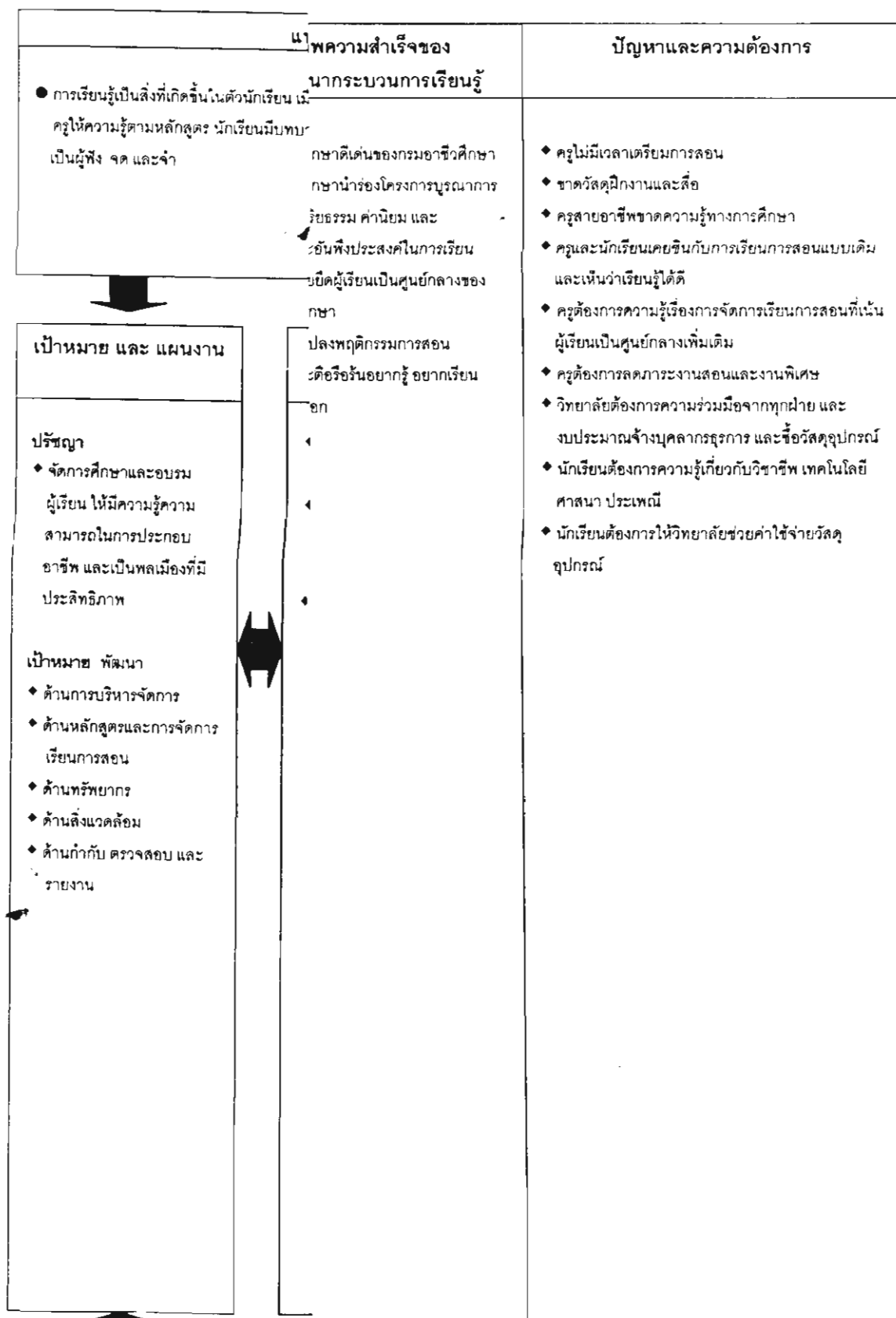
7.7 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะทั่วไป
 - วิทยาลัยนี้เป็นแบบอย่างที่ดีของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนทั้งระบบ สมควรที่จะเผยแพร่วิธีการให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บรรณารักษ์ที่บ่งบอกว่าทุกคนในวิทยาลัยมีความร่วมมือ ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก มีความรักและเอื้ออาทรต่อกันระหว่างผู้บริหารกับครู ครูกับครู ครูกับนักเรียน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ นับเป็นสถานที่แห่งการเรียนรู้และการทำงานที่มีความสุข สภาพโดยทั่วไปทุกคนมีความสัมพันธ์อันดี มีความสามัคคีให้ความช่วยเหลือเอื้ออาทรให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน มีความเป็นนักวิชาการด้วยกัน มองในภาพรวมทุกคนรักวิทยาลัย รักนักเรียนนักศึกษา รักผู้บริหารและรักเพื่อนครู นับเป็นแบบอย่างที่ดีของสถาบันการศึกษาที่กำลังพัฒนากระบวนการเรียนรู้

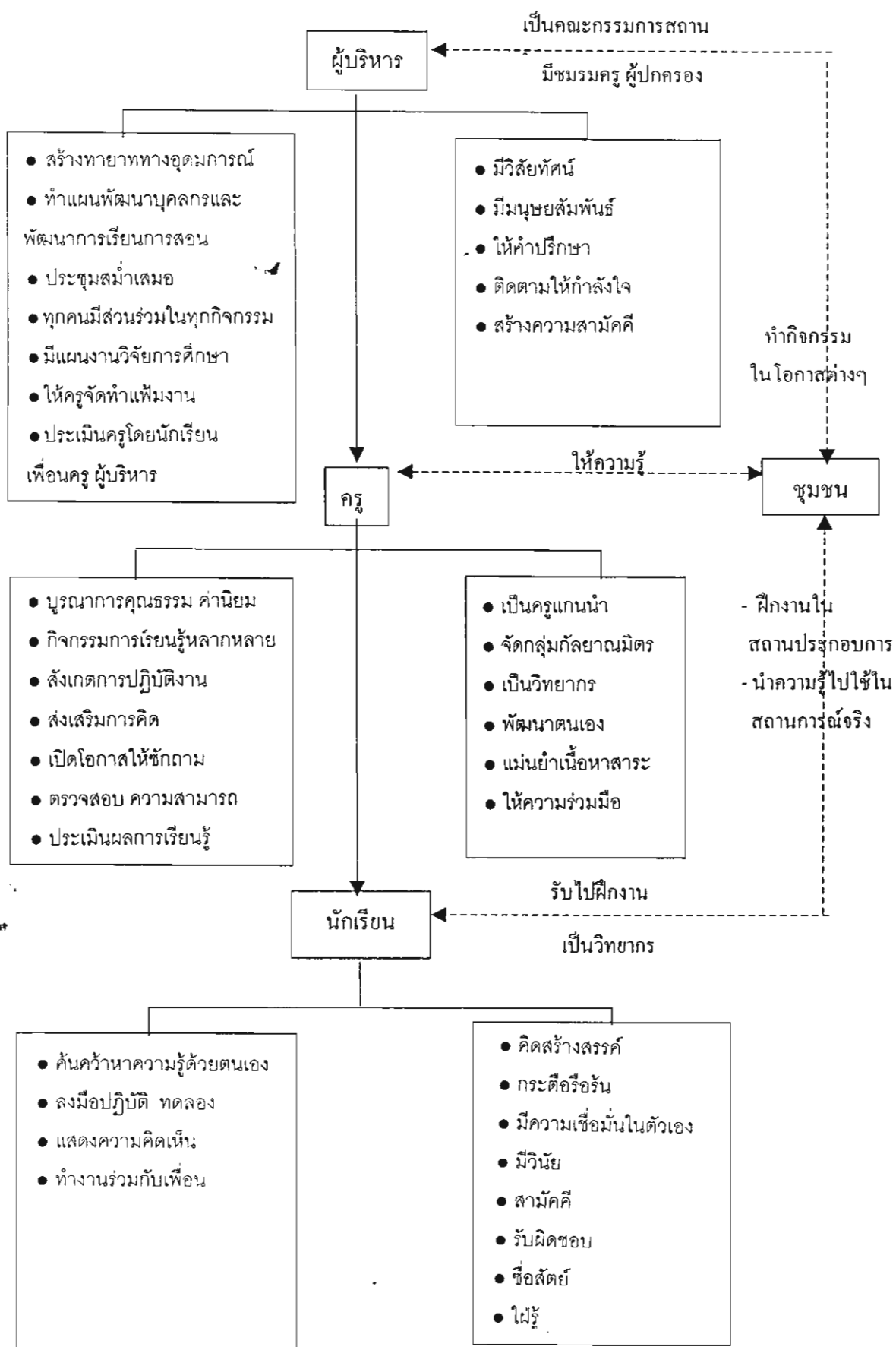
2) ข้อเสนอแนะสำหรับวิทยาลัย

จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครูมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนบางประการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม และการเขียนใบงาน ซึ่งครูแกนนำจะช่วยอธิบายได้หรือตัวครูสามารถศึกษาหาความรู้เองได้ วิทยาลัยควรสำรวจความต้องการของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแล้วจัดการประชุมสัมมนาเพิ่มเติมเป็นระยะ อย่างต่อเนื่องจะทำให้กลุ่มกัลยาณมิตรมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

- บริบทของโรงเรียน
- วิทยาลัย
 - นักศึกษา
 - ผู้ปกครอง

องค์ประกอบที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ : วิทยาลัยโมกษิทยา

ข. กลุ่มโรงเรียนปกติ

8. โรงเรียนอัญชันศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ในภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

8.1 บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในเขตเมือง การคมนาคมไปมาสะดวก อยู่ในย่านชุมชนที่เป็นร้านค้า อาคารเรียนเป็นครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 หลัง สภาพเก่าและชำรุด ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน 236 คน ฐานะผู้ปกครองค่อนข้างยากจน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย มีครูจำนวน 13 คน ครูใหญ่จบปริญญาตรีทางการศึกษา ขณะนี้กำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา ส่วนครูอื่นอีก 10 คน จบปริญญาตรี สายวิชาการศึกษาและสายวิชาอื่น ครูทุกคนมีชั่วโมงสอนประมาณสัปดาห์ละ 20 – 22 ชั่วโมง และมีหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ตามโครงสร้างของโรงเรียน

โรงเรียนมีรายได้จากเงินอุดหนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเพียงอย่างเดียวจึงขาดงบประมาณ สำหรับการซ่อมแซมอาคารเรียน การจัดหาซื้อวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากร

8.2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารมีความเห็นว่าการเรียนรู้เปลี่ยนไปตามยุคสมัยตามที่ได้รับการถ่ายทอดจากวิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัย ความรู้ที่เองส่งผลไปถึงพฤติกรรมการสอนของครู เดิมเข้าใจว่าการเรียนรู้เกิดจากการอธิบาย บอกให้จด สั่งให้ท่องจำของครู ปัจจุบันพบว่าการเรียนรู้ทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้คิด ค้นคว้า สร้างความรู้เองเป็น วิธีสร้างความหมายของสิ่งที่เรียนให้กับตัวผู้เรียน สิ่งที่เรียนจึงจะเกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนครูทราบดีว่าการสอนในปัจจุบันมีความแตกต่างจากการสอนเมื่อ 3-4 ปีก่อน ขณะนี้ครูต้องให้ความสำคัญกับนักเรียนอันเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตัวครูเองรู้สึกที่นักเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนคิดได้เอง แก้ปัญหา และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้ในปัจจุบันนี้สนุก นักเรียนไม่ต้องนั่งเรียนเป็นแถวหน้ากระดาน แต่ครูให้นั่งเป็นกลุ่มสามารถพูดคุยกันได้ ช่วยกันคิดและช่วยกันทำแบบฝึกหัด ได้ลองผิดลองถูก ถ้าผิดครูจะบอกคำตอบที่ถูกให้ เรียนวิธีนี้นักเรียนต้องขยันต้องอ่านหนังสือ มีความรับผิดชอบ นักเรียนจึงจะได้

ประโยชน์ ผู้ปกครองรู้สึกว่ใน 2-3 ปีนี้ เด็กมีกิจกรรมายาที่ดีขึ้น สะอาดขึ้น และชอบมาโรงเรียน แสดงว่าครูใหญ่และครูสอนเก่ง

8.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ครูใหญ่และครูทราบว่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอน ผู้บริหารจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษา เป็นผู้ใฝ่รู้ และกำลังศึกษาระดับปริญญาโท ด้านการบริหารการศึกษา พยายามนำความรู้ที่กำลังเรียนมาถ่ายทอดให้ครู คิดวิธีที่จะปรับปรุงแก้ไขทั้งสภาพของโรงเรียน และการสอนของครู เมื่อมีการจัดการบรรยายเรื่องการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยชมรมการศึกษาเอกชนร่วมกับสำนักพิมพ์แบบเรียน ผู้บริหารจึงส่งครูทั้งโรงเรียนไปฟังการบรรยาย เมื่อกลับมาโรงเรียนครูไม่สามารถนำสิ่งที่ได้ฟังมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) มีโครงการครูแกนนำ ผู้บริหารได้ส่งครู 1 คน เข้าโครงการ แต่ครูแกนนำยังไม่สามารถขยายผลให้ครูคนอื่นได้ ผู้บริหารจึงช่วยครูแกนนำให้จัดชั้นเรียนเป็นตัวอย่างให้กับครูคนอื่น และด้วยความขาดแคลนงบประมาณโรงเรียนจึงไม่สามารถจัดการอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้กับครูได้อย่างจริงจัง และด้วยความที่ครูไม่ได้เรียนมาทางสายการศึกษาจึงไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ และบางคนสอนวิชาที่ไม่ตรงกับความรู้ จึงทำให้เนื้อหาสาระไม่ชัดเจน

ครูทั้งหมดให้ความร่วมมือกับผู้บริหารดี ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ มีความตั้งใจสอนนักเรียน และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ แต่โอกาสและปัจจัยไม่อำนวย ปัจจุบันครูจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้แผนการสอนสำเร็จรูปของสำนักพิมพ์ซึ่งไม่มีความสอดคล้องกับหมวด 4 มาตรา 24 และจากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูจำนวน 6 คน พบว่าส่วนใหญ่ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบจากสื่อที่นำมาให้ดู หรือให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มอ่านเนื้อหาในหนังสือเรียน แล้วออกมาเล่าสรุปให้เพื่อนฟัง และท้ายชั่วโมงครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดอย่างไรก็ดี นักเรียนทุกคนสนใจตั้งใจเรียนมาก ทำทางกระตือรือร้น ฝ่ามองครูตลอดเวลา ส่วนครูพูดจาชัดเจนและเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง เมื่อผู้วิจัยพูดคุยกับนักเรียน นักเรียนบอกว่าชอบเรียนกับครูคนนั้น ๆ ส่วนครูยอมรับว่าสอนไปตามที่คิดว่าควรจะเป็น และยึดแผนการสอนสำเร็จรูปเป็นหลัก

8.4 องค์ประกอบ / ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ องค์ประกอบของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน ได้แก่

- 1) การส่งครูไปฟังคำบรรยายของสำนักพิมพ์เรื่องการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูแกนนำจัดชั้นเรียนเป็นตัวอย่างให้ครูคนอื่นใช้เป็นแนวทางการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3) ผู้บริหารแสดงความใฝ่รู้ และความมุ่งมั่นตั้งใจให้ครูเห็นเป็นตัวอย่าง

8.5 อุปสรรคของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

สิ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้แก่

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีอำนาจในการจัดการด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และการคัดเลือกบุคลากร
- 2) เจ้าของโรงเรียนไม่เข้าใจเรื่องการจัดการศึกษาและไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร
- 3) งบประมาณมีจำกัดไม่พอสำหรับการพัฒนาครู สถานที่ และจัดหาสื่อการเรียนการสอน
- 4) ครูแกนนำมีเพียง 1 คน และยังไม่สามารถช่วยเหลือครูคนอื่นได้
- 5) ครูอื่นขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการเรียนรู้

อย่างไรก็ดีผู้บริหารพยายามจัดการทุกอย่างภายในงบประมาณและทรัพยากรที่จำกัด และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนอื่นและชุมชน ไม่ทำให้โรงเรียนอยู่โดดเดี่ยว

8.6 ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

ขณะนี้ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ที่ตัวครูและงบประมาณ ปัญหาด้านตัวครู ได้แก่ ครูสอนวิชาไม่ตรงกับที่เรียนมา ครูไม่มีความรู้ด้านการศึกษาและครูไม่มีโอกาสศึกษาต่อดังนั้นครูจึงต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การวางแผนการสอน การเขียนแผนการสอน และวิธีประเมินผลการเรียนรู้และต้องการผู้นิเทศช่วยแนะนำการสอน ส่วนโรงเรียนต้องการงบประมาณมาพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถจัดการเรียนการสอนได้ถูกต้อง มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอที่จะใช้ประกอบการสอนและพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

8.7 การอภิปรายผล

สาเหตุที่โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาระบบการเรียนรู้มีหลายประการ ได้แก่ โรงเรียนมีอายุกว่า 40 ปี ผู้ดำเนินการตั้งแต่คนแรกไม่มีความรู้เรื่องการบริหารการศึกษา แต่มีความตั้งใจและจิตกุศลที่จะตั้งโรงเรียนเพื่ออนุเคราะห์คนยากจน ครั้นมาถึงขณะนี้ก็มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งมหึมา ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องมีความเป็นมืออาชีพ รอบรู้และมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ขณะนี้อาจารย์ใหญ่กำลังศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา ทำให้มีความหวังจะสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องเรียนการสอนได้

8.8 ข้อเสนอแนะ

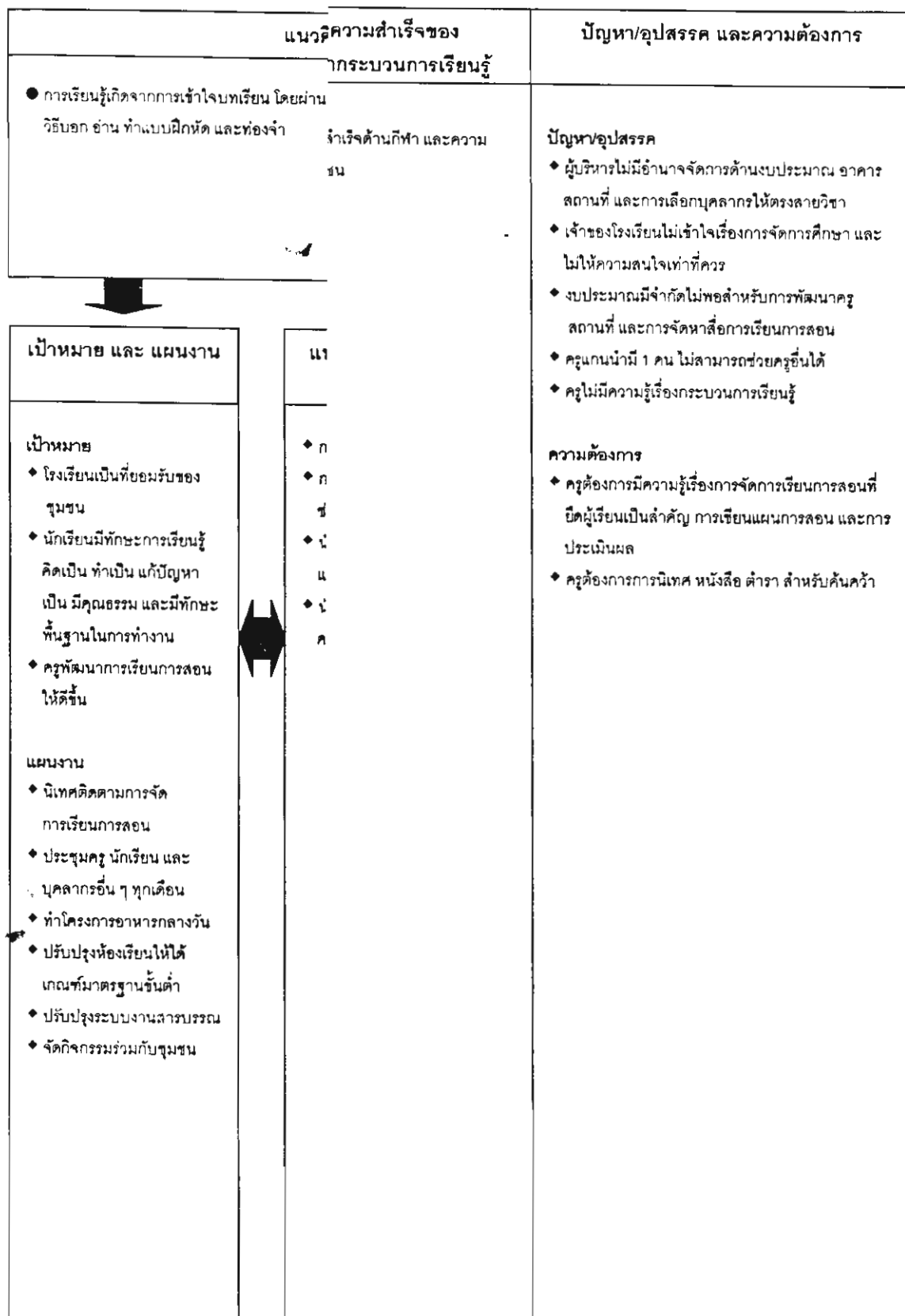
ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากสถานการณ์ดังกล่าวหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบและสถานศึกษาใกล้เคียงที่มีศักยภาพควรจะเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาครูและนักเรียนโดยเร็วก่อนที่ครูจะหมดกำลังใจ

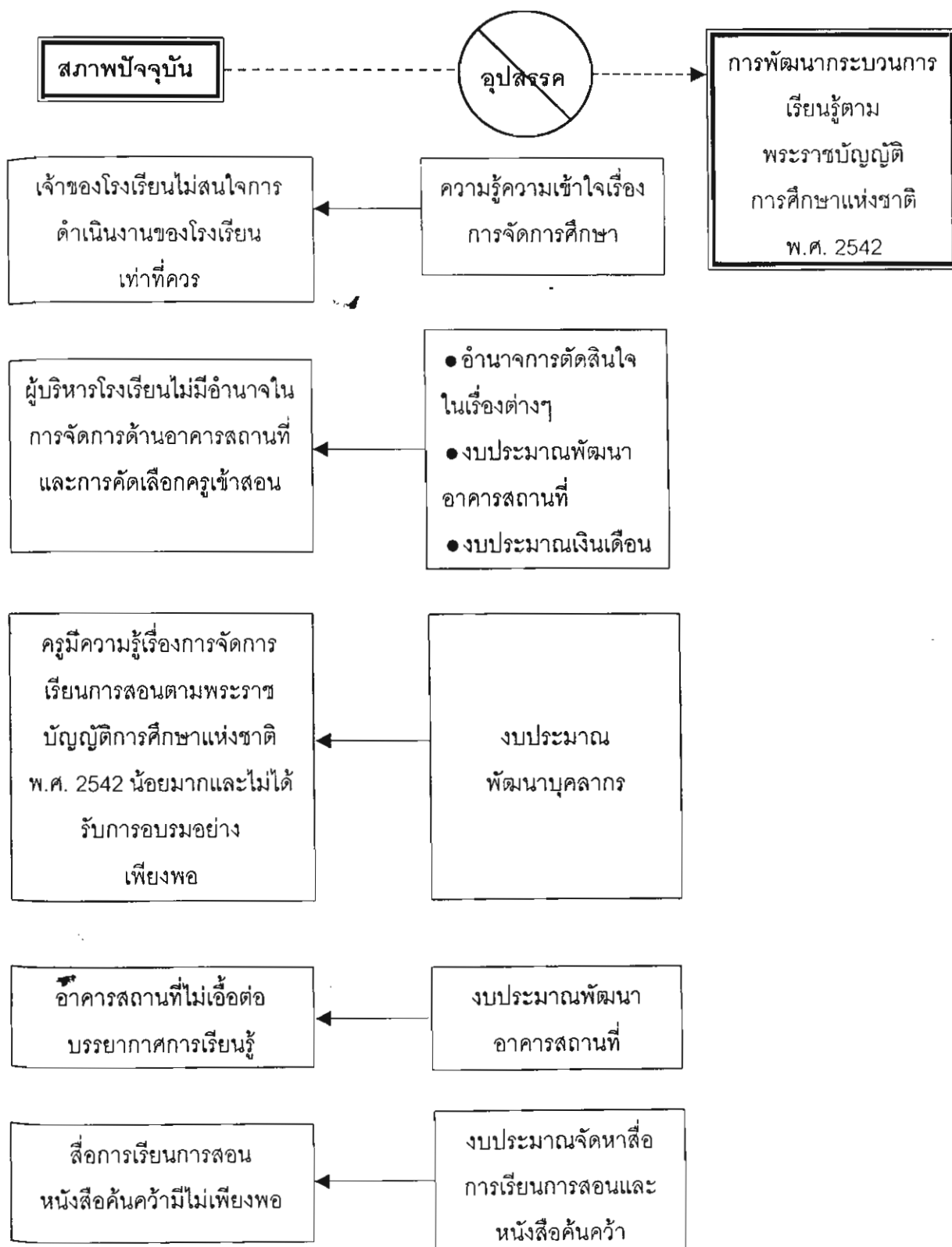
ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

โรงเรียนควรแสวงหาแหล่งทุนหรือหน่วยงานที่ทำงานด้านการศึกษาโดยไม่หวังผลกำไรและควรทำความเข้าใจและขอความช่วยเหลือจากเจ้าของโรงเรียน

- บริบทของโรงเรียน**
- เป็นโรงเรียนปทุมธานี อาคารเรียนจำนวน 2 หลัง เก้าและข้าวรุค
 - นักเรียนประว
 - ผู้ปกครองส่วน

องค์ประกอบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ : โรงเรียนอรัญชนศึกษา

9. โรงเรียนหูกวางศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกองบัญชาการ
ตำรวจตระเวนชายแดน

9.1 บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนประมาณ 300 คน ครู 12 คน อยู่ในหมู่บ้านใกล้กับบริเวณทำสวน ทำไร่ ห่างจากถนนและโคกเดี่ยวห่างไกลจากตัวเมือง ไม่ได้ตั้งอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่นักเรียนสามารถจะค้นคว้า สังเกตและมีประสบการณ์ได้ ห่างไกลจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น การติดต่อสื่อสารไม่สะดวกรวดเร็ว เป็นเหตุให้ทั้งครูและนักเรียนไม่ทันเหตุการณ์ ข่าวสารบ้านเมือง ครูขาดแหล่งความรู้ที่จะฝึกให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง สำหรับผู้บริหารเป็นผู้มีความขยัน อดทนใจเย็น มนุษย์สัมพันธ์ดีกับเพื่อน ชุมชนและนักเรียน มีหัวก้าวหน้าหรือมีวิสัยทัศน์ ได้พยายามพัฒนาโรงเรียนจนได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่นในกลุ่มโรงเรียนประเภทเดียวกัน เกียรติประวัติที่เป็นความพยายามของครูใหญ่ คือ การได้รับรางวัลเป็นผู้บริหารดีเด่นประจำปี 2543 มีความพยายามติดตามช่วยเหลือครู นักเรียนและผู้ปกครองในชุมชนเป็นอย่างดี ทำงานร่วมกับครูได้อย่างดี ครูทุกคนรักการสอน รักเด็กและเพื่อนสมาชิก ซึ่งสังเกตได้จากการรวมตัวพบกันในช่วงเวลาว่างและเวลาพักกลางวัน ครูทุกคนมีความตรงเวลาและรับผิดชอบในหน้าที่อยู่อย่างสม่ำเสมอ นักเรียนส่วนมากมีฐานะยากจน ความเป็นอยู่ไม่ดี เช่นบางคนใส่เสื้อผ้า บางคนไม่ใส่รองเท้ามาโรงเรียน ในด้านพฤติกรรมการเรียนพบว่า โดยทั่วไปมีความรับผิดชอบในการเรียน ตั้งใจติดตามพร้อมทำตามคำสั่งของครูอย่างดี ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะจัดเวรทำอาหารกลางวันเท่านั้น ไม่มีส่วนร่วมทางการเรียนการสอนเลย เพราะส่วนมากไม่มีความรู้และอ่านหนังสือไม่ออก

9.2 แนวคิด / กระบวนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้

บุคลากรคือครูใหญ่กับครูมีความรู้และตระหนักเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เมื่อศึกษาในเรื่องแนวคิด / กระบวนทัศน์ เกี่ยวกับการเรียนรู้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเคยคิดว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือการอบรมให้ความรู้ ต่อมาในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนแนวคิดว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ส่วนครูก็มีความเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเห็นด้วยกับการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การทำกิจกรรม สำหรับนักเรียนชอบเรียนแบบสนุก มีเกม มีกิจกรรมให้ทำด้วยตนเอง โดยครูไม่ต้องบอก ชอบครูใจดี ไม่ดุ ไม่ตี พุดไพเราะ สอน

ดีมีเหตุผล สำหรับผู้ปกครองมีความเห็นเพียงว่าสอนอย่างไรก็ได้ ขอให้ลูกหลานอ่านหนังสือออก เขียนหนังสือได้ และยินดีที่จะช่วยเหลือโรงเรียน

9.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

ในเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ นั้น ครูใหญ่และครูเห็นความสำคัญที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่เนื่องจากโรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะเอื้อต่อการไปปฏิบัติรวมทั้งไม่รู้วิธีที่ถูกต้องในการปฏิบัติ โรงเรียนไม่มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการบริหารเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งครูไม่มีวุฒิทางการศึกษาประมาณร้อยละ 80 ซึ่งเป็นเหตุให้ครูไม่มีทักษะการเขียนแผนการสอน ไม่มีทักษะการใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนและการจูงใจเพื่อสร้างแรงจูงใจในเด็ก ขาดศิลปะในการใช้ศาสตร์การสอนด้วยประการหนึ่ง ดังนั้นแม้ว่าผู้บริหารและครูตระหนักเห็นว่า การเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นความสำคัญก็จริง แต่ก็ยังไม่ได้นำแนวคิดไปปฏิบัติเท่าที่ควรจะเป็น จึงยังไม่มีเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ในทางตรงข้าม ถ้าเตรียมองค์ประกอบเหล่านี้ให้พร้อมและให้มีความพอเพียง ก็เชื่อได้แน่นอนว่าโรงเรียนนี้ประสบความสำเร็จ โรงเรียนนี้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้ไปแล้วประมาณ 50 % (ตามการประเมินของครู) แต่ประสบความสำเร็จในการทำโครงการเกษตร โครงการอาหารกลางวันและโครงการบริการสุขภาพเป็นอย่างดี ดังนั้นหากได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้มีการพัฒนาในด้านกระบวนการเรียนรู้แล้วความสำเร็จด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นได้แน่นอน

9.4 องค์ประกอบ / ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่จะช่วยเอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในบางส่วน คือ

- 1) การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
- 2) ผู้บริหารรักความก้าวหน้า ชยัน อดทน พร้อมทั้งจะปฏิบัติตาม
- 3) ผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีความพร้อมต่อการปรับเปลี่ยน
- 4) ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีความสัมพันธ์กันดี

9.5 อุปสรรค / ปัญหา / ความต้องการของโรงเรียน

(ก) อุปสรรค / ปัญหา

สรุปได้ว่าแม้ว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองจะมีความพร้อมในการปรับเปลี่ยนเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แต่ยังมีอุปสรรคสำคัญดังนี้

- 1) โรงเรียนไม่ได้กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการบริหารเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2) ไม่มียุทธวิธีเฉพาะเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) ไม่มีแผนปฏิบัติที่เป็นระบบและรูปธรรม
- 4) ครูไม่มีวุฒิการศึกษาประมาณ 80 % จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ถูกต้องตามหลักการ
- 5) ครูไม่มีความรู้ชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้ (1) เนื้อหาที่จะใช้สอน (2) หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้ (3) หลักการวัดและประเมินผล (4) การสร้างและใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจน (5) ยังไม่รู้จักชัดแจ้งในเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
- 6) โรงเรียนตั้งอยู่โดดเดี่ยว บริเวณชายแดนห่างไกลจากแหล่งส่งเสริมการศึกษา
- 7) ขาดแหล่งความรู้เพื่อให้ผู้เรียนและครูใช้ค้นคว้า
- 8) ผู้ปกครองยากจน ไม่มีความรู้ทำให้ชุมชนไม่เข้มแข็ง

(ข) ความต้องการของโรงเรียน

ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความต้องการสิ่งต่อไปนี้ เพื่อเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

ความต้องการของโรงเรียน โรงเรียนมีความต้องการดังนี้

1. ด้านการจัดการศึกษา

- 1) จัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อที่กำหนดในแผนการสอนรวมทั้งความรู้ในการผลิตสื่อจากวัสดุท้องถิ่นในทุกวิชา
- 2) ฝึกอบรมและปฏิบัติเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกวิชา
- 3) ฝึกอบรมวิธีสอนและเทคนิคการสอน
- 4) จัดหาหนังสือบรรจุในห้องสมุดและจัดห้องสมุดให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์

- 5) ฝึกอบรมงานเรื่องห้องสมุด
- 6) ฝึกอบรมเรื่องวัดและประเมินผลการสร้างข้อสอบ
- 7) ให้ครูได้ไปประกอบวิชาชีพครู
- 8) รับการอบรมเรื่องการสร้างและปรับปรุงหลักสูตรระดับสถาน

ศึกษาหรือหลักสูตรท้องถิ่น

9) รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรระดับประถมศึกษาและการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเขียนแผนการสอน

- 10) รับการอบรมเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542

2. ด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนมีความต้องการตามรายการดังนี้

- 1) รับบริการด้านสุขภาพให้กับผู้เรียนอย่างทั่วถึง
- 2) ให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องเขียน แบบเรียน เสื้อผ้าและ

ทุนการศึกษา

- 3) รับบริการด้านอาหารกลางวันให้มีความพอเพียงและ

ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

3. ด้านการผลิตทางการเกษตร โรงเรียนมีความต้องการดังนี้

- 1) อุปกรณ์และเครื่องมือในการนำมาใช้และอุปกรณ์เพื่อการเกษตร

อย่างเพียงพอ

- 2) ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำเกษตรโรงเรียน

- 3) อบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรกรรม เช่น ปลูกพืชผัก ทำการ

ประมง ทำปศุสัตว์ เป็นต้น

ความต้องการของครู ครูมีความต้องการสิ่งต่อไปนี้

- 1) งบประมาณใช้จ่ายเพื่อการสอน
- 2) ได้รับวุฒิทางครูด้วยการเข้ารับ การศึกษา / อบรม
- 3) เข้าอบรม เรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ความต้องการของนักเรียน นักเรียนมีความต้องการสิ่งต่อไปนี้

- 1) ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพิ่มความรู้ ปฏิบัติให้ดู

พาไปทดลอง และพาไปเล่นกีฬา

- 2) ให้สอนโดยไม่ดุ ไม่เครียด ไม่ตี จัดกิจกรรมการเรียนให้สนุก

ความต้องการของชุมชน ชุมชนมีความต้องการสิ่งต่อไปนี้คือ ต้องการให้ครู

สอนดี ให้ลูกสามารถทำงานมีอาชีพหรือสามารถเรียนต่อได้

9.6 การอภิปรายผลการวิจัย

โรงเรียนประสบความสำเร็จ เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประมาณ 50 % โดยเฉลี่ยตามการรับรู้ของครู จากการสังเกตของผู้วิจัยนั้นก็มีความเห็นสอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามโรงเรียนนี้เมื่อพิจารณาประเภทของโรงเรียนและในตำแหน่งที่ตั้งแล้วก็นับว่ามีความยอดเยี่ยมสมเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลทั้งประเภทโรงเรียนมีคุณภาพและได้ผู้บริหารดีเด่น เพียงเฉพาะเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่โรงเรียนกำลังพยายามพัฒนาปรับปรุงอยู่ที่ประสบความสำเร็จในระดับไม่มากเท่าที่ควรนั้นก็เพราะด้วยเหตุผลสำคัญคือ 1) ครูส่วนมากไม่มีวุฒิทางการศึกษาประมาณ 80 % จึงเป็นเหตุให้ไม่รู้แนวคิดแนวปฏิบัติสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรจะเป็น แม้บางท่านจะผ่านการอบรมมา แต่ด้วยเพียงครั้งละ 2-3 วันเท่านั้น จึงยังไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนมาเป็นเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้แม้ว่า ครูเกือบทั้งหมดตระหนักในความสำคัญที่ครูต้องปรับบทบาทใหม่ก็ตาม ด้วยเพราะครูขาดแหล่งความรู้ที่จะปรับการเรียนการสอน ห่างไกลจากแหล่งความรู้มาก นักเรียนขาดแหล่งข้อมูล หนังสือ ตำรา แบบฝึกหัด สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนอยู่โดดเดี่ยว ห่างไกลความเจริญ และชาวสารบ้านเมือง ไม่มีแหล่งความรู้ล้อมรอบโรงเรียน 2) นักเรียนมีความพร้อมดีมากแต่ขาดประสบการณ์ ไม่ทันสมัย ไม่ทันเหตุการณ์ ห่างไกลจากเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสารที่ผู้คนในเมืองรู้จักดีและคุ้นกับการใช้ เช่น เทปบันทึกแถบเสียง วิทยุทัศน์ คอมพิวเตอร์ นักเรียนขาดแคลนสิ่งดังกล่าวก็ด้วยเพราะผู้ปกครองอยู่ในฐานะยากจน ทำให้ความต้องการพื้นฐาน เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยังไม่มีความพร้อมสมบูรณ์เพียงพอจึงเป็นเหตุให้ผู้เรียนไม่ตื่นตัว หน้าตาไม่สดใสสมวัยกับวัยเด็กอายุเดียวกัน ไม่ช่างคิด ไม่ช่างซักถามแต่กลับเฉยๆ นิ่งเฉย ไม่สนใจ เมื่อเทียบกับเด็กวัยเดียวกัน เป็นเหตุให้การเรียนการสอนยังเน้นครูเป็นหลัก ครูพูด ครูบรรยาย ครูให้นักเรียนปฏิบัติตามวิธีการที่ครูเตรียมมา แทนการให้เด็กใช้กระบวนการทางปัญญาแก้ปัญหา สืบค้นความรู้ด้วยตนเอง 3) ผู้ปกครองส่วนมากย้ายมาตั้งรกร้าง หาที่ทำมาหากิน ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนมากทำไร่ ทำนา แต่ก็ทำพอเพียงกับการกินใช้ ไปวันๆหนึ่ง ด้วยเพราะเป็นพื้นที่แห้งแล้งกันดาร อีกทั้งผู้ปกครองยังไม่มีหนังสือ ไม่รู้งานด้านการศึกษาเป็นเพียงให้กำลังใจ รอคอยให้ลูกๆสำเร็จการเรียน สามารถเรียนดีและอ่านออกเขียนได้ ทำงานอาชีพได้ก็เพียงพอต่อความต้องการแล้ว 4) ผู้ปกครองและชุมชนไม่มีส่วนร่วมสัมพันธ์กับโรงเรียนมีมาช่วยบ้างสำหรับกลุ่มที่เข้ามาเตรียมอาหารกลางวันให้บุตรหลาน รวมทั้งยังไม่เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง โอกาสที่โรงเรียนจะนำประโยชน์จากชุมชนมาใช้มีน้อยมากและอีกเหตุผลอีกประการที่พบคือ 5) โรงเรียนยังไม่กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างชัดเจน จึงทำให้ไม่มีการวางยุทธวิธีเพื่อการบริหารพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเฉพาะ

9.7 ข้อเสนอแนะ

(ก) ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

ผู้บริหาร มีความสามารถในการบริหารงานโรงเรียนจนได้รับเป็น
ผู้บริหารดีเด่นในกลุ่มโรงเรียนประเภทเดียวกัน ครูมีความพร้อมในการทำงาน นักเรียนอยู่ใน
ระเบียบวินัย เชื่อฟัง มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามด้วยความเคารพและศรัทธาโรงเรียนและครู
ชุมชนมีความพร้อมจะช่วยเหลือแม้จะอยู่ในฐานะยากจนอ่านหนังสือไม่ออกและไม่มีความรู้ด้าน
การศึกษา เพื่อให้การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จเพิ่มขึ้นนอกจากโครงการเกษตร
จึงขอเสนอแนะในสิ่งต่อไปนี้

- 1) รัฐควรจัดการให้ความรู้เรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 รวมทั้งเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนแก่ครูเพื่อให้เกิดเป็นจิตสำนึกและ
นำไปปฏิบัติ
- 2) ให้นำวิธีการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้กับครู ซึ่งมีเป็นจำนวนถึงร้อยละ
80 เพื่อให้ครูมีความรู้เนื้อหาที่ใช้สอน วิชาชีพครู วิธีสอน เทคนิคการสอน การสร้างและใช้สื่อการ
เรียนการสอน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
- 3) ให้จัดอบรมให้ครูสอน ด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้ง รู้วิธีการ
วิเคราะห์ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อสามารถจัดการเรียนให้สอดคล้องกับ
เด็กแต่ละคน
- 4) จัดอบรมเรื่องการเขียนแผนการสอนบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ
ถ่ายโอนไปใช้ในชีวิตจริงได้
- 5) จัดบริการอาหารกลางวันและบริการด้านตรวจสุขภาพให้ผู้เรียนเพื่อ
ให้เป็นผู้มีสุขภาพกายแข็งแรง สุขภาพจิตดี
- 6) ส่งเสริมให้ชุมชนมาร่วมช่วยทำโครงการเกษตร นอกเหนือจากมา
ช่วยทำอาหารกลางวันเพียงอย่างเดียว
- 7) จัดเตรียมแหล่งความรู้เช่นวีดิทัศน์เพิ่มพูนให้กับครูและนักเรียนให้มี
ความทันสมัยอยู่เสมอ
- 8) จัดห้องสมุดให้มีความพร้อมเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของเด็ก เป็นที่
อ่านหนังสือค้นคว้าในเวลาว่าง อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน

(ข) ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) ให้หน่วยงานต้นสังกัดนำผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม
เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2) ให้สถาบันครุศาสตร์ – ศึกษาศาสตร์ ได้ศึกษาอุปสรรคเกี่ยวกับการ

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางช่วยเหลือ รวมทั้งการหายุทธวิธีให้ครูมีวุฒิทางการศึกษา อาทิเช่น การจัดหลักสูตรครุศึกษาเพื่อช่วยเหลือครูในสังกัดนี้โดยเฉพาะ

3) ครูได้รู้สิ่งดีและสิ่งบกพร่องในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับแก้ไขส่งเสริมตนเองไปอย่างถูกต้องและถูกทาง

4) ควรให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคนเรียนรู้ ยุทธวิธีที่โรงเรียนบางแห่งประสบความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางมาพัฒนาในโรงเรียนของตนเอง

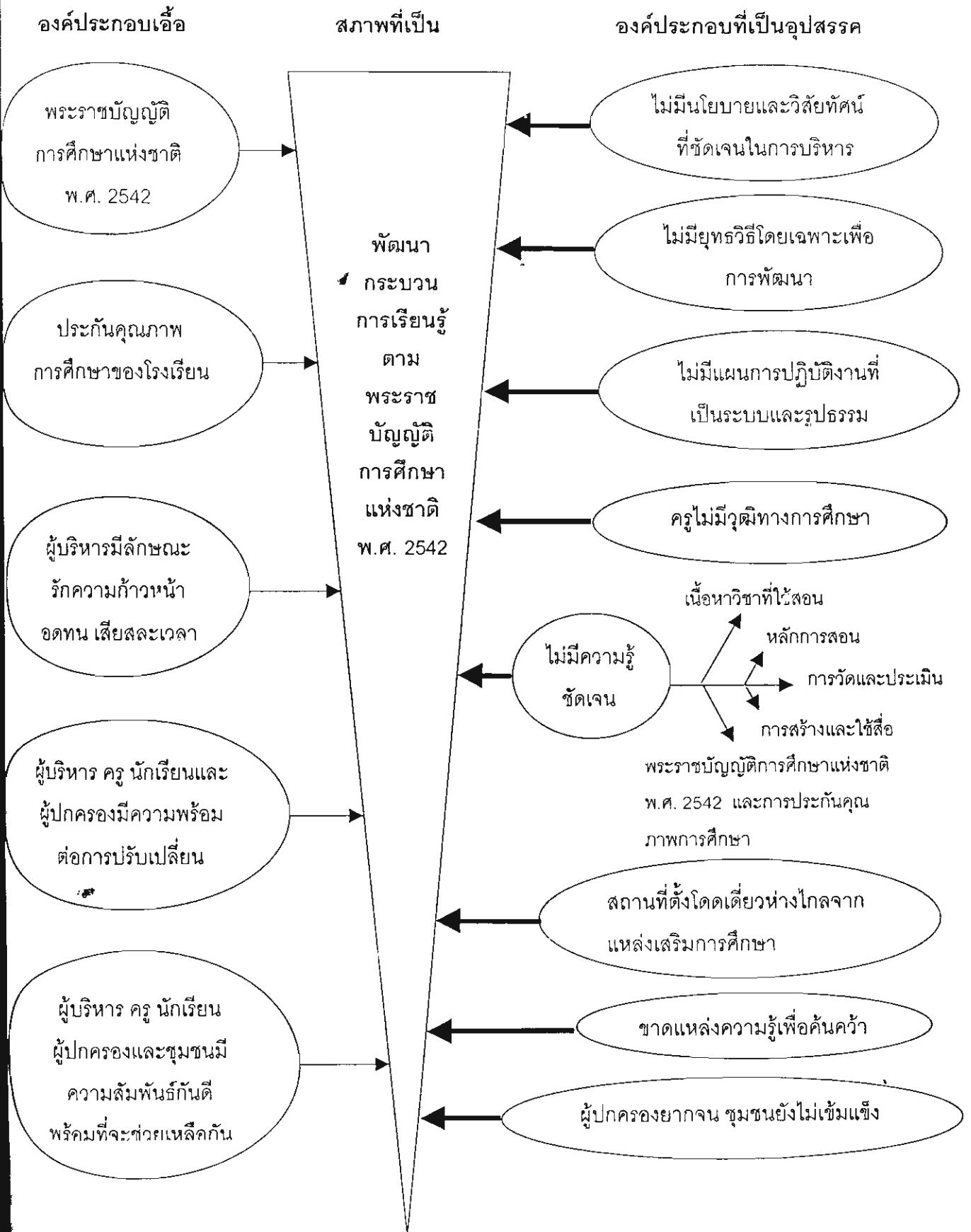
5) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาสมรรถภาพและแนวทางเสริมสมรรถภาพของครูโรงเรียนประเภทนี้เพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนหลวงศึกษา

- เป็นโรงเรียนที่เพิ่งเปิดสอนในปี 2542 และ ปี 2543 ทั้งอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งติดบริเวณถนนที่เก่าแก่ ทางไป
- นักเรียนประมาณ 250 คน ครูจำนวน 12 คน
- ผู้ปกครองส่วนใหญ่มาจากและครอบครัวคนเข้าใจในภาคการเกษตร

[illegible]

องค์ประกอบสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนนุททวงศึกษา

10. โรงเรียนลำพูนศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา

10.1 บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร มีห้องเรียนชั้น ม.1-6 รวม 57 ห้อง นักเรียนทั้งหมดมีประมาณ 2,371 คน คณะครูทั้งหมด 144 คน แบ่งเป็นคุณวุฒิปริญญาตรี 124 คน ปริญญาโท 20 คน สถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ติดถนนในซอยซึ่งเป็นช่องทางลัดของรถยนต์ที่สามารถตัดผ่านไปสู่ถนนใหญ่ได้หลายสาย ไม่มีรถประจำทางผ่านยานพาหนะที่นักเรียนส่วนใหญ่ใช้บริการมักเป็นรถสองแถวเล็กรับจ้างประจำซอยและรถจักรยานยนต์ซึ่งวิ่งเข้าออกในซอยอยู่ตลอดเวลา การจราจรหน้าโรงเรียนคับคั่งปานกลางเนื่องจากอยู่ติดกับวัด และฝั่งตรงข้ามของโรงเรียนก็เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ชุมชนรอบโรงเรียนเป็นวัด โรงเรียนชุมชนแออัด หมู่บ้านย่อยๆ ร้านค้ารายทาง ร้านตุ๋นเกม/ คอมพิวเตอร์ ตลาดสด สนามยิงปืน บึง เป็นต้น คนในชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงระดับต่ำ

โรงเรียนมีรั้วรอบขอบชิด มีอาคารเรียนคอนกรีต 4 ชั้น จำนวน 3 หลัง อาคารแบบพิเศษ 7 ชั้น จำนวน 1 หลัง อาคารโรงฝึกงาน 3 ชั้น จำนวน 1 หลัง อาคารอเนกประสงค์ 3 ชั้น จำนวน 1 หลัง โรงอาหารจำนวน 1 หลัง และแฟลต/ บ้านพักนักเรียน/ ภารโรง จำนวน 4 หลัง พื้นที่ภายในโรงเรียนเป็นลานคอนกรีตสำหรับจอดรถครู

ผู้บริหารคนปัจจุบันมีอายุ 58 ปี เป็นผู้บริหารที่ย้ายโรงเรียนบ่อย โดยเฉลี่ยปีละ 1 โรงเรียน ผู้บริหารคนนี้เพิ่มย้ายมาปฏิบัติงานที่โรงเรียนนี้ได้ประมาณ 2 ปี

10.2 แนวคิด/ กระบวนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้

โรงเรียนนี้ไม่ได้ใช้แนวคิด/ กระบวนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ชัดเจน อาจมีการบูรณาการบ้างแต่ก็เป็นการบูรณาการจากกลุ่มประสบการณ์กับคุณธรรม ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเพียงแค่เข้าใจว่า นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อเรียนรู้จากสิ่งที่สนใจ ตามความต้องการ มีโอกาสในการค้นคว้า ลงมือปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางความคิด และมีการค้นหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายด้วยตนเอง

10.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

กรณีศึกษาของโรงเรียนนี้เป็นกรณีศึกษากรณีหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในอดีต โรงเรียนไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากชุมชนเท่าใดนัก จนกระทั่งผู้อำนวยการโรงเรียนคนก่อนเข้ามาบริหารโรงเรียน ทำให้ครู โรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน โรงเรียนเข้าร่วมโครงการทางวิชาการและการพัฒนาสังคม นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อโรงเรียนและผู้บริหาร อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้บริหารคนปัจจุบันเข้ามาทำงานและเจตคติของบุคลากรในโรงเรียนก็เปลี่ยนไปด้วย กล่าวคือ ผู้บริหารคนใหม่มีวิธีการทำงานที่แตกต่างไป มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ น้อยๆ ทุ่มเทให้กับการงานของโรงเรียนน้อยกว่าผู้บริหารคนเก่า ไม่สามารถให้คำแนะนำหรือเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ และไม่ค่อยให้การสนับสนุนครูในการศึกษาหาความรู้ตามความสนใจของตน ครูมีส่วนร่วมในด้านการบริหารและการตัดสินใจน้อยลงกว่าเดิม สิ่งเหล่านี้ทำให้ครูไม่พอใจผู้บริหาร เกิดความรู้สึกต่อต้าน ทำให้การปฏิบัติงานที่เคยทำมาก็ลดน้อยลงไปตามลำดับ นอกจากนี้ ครูยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ถ่องแท้ ประกอบกับการขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร ขาดการนิเทศที่เป็นระบบ และครูหลายท่านยังมีเจตคติที่ไม่ค่อยดีนักต่อการปฏิรูปการเรียนรู้และต่อนักเรียน ทำให้การพัฒนาการเรียนรู้ของโรงเรียนเกิดการหยุดชะงัก

แม้ว่าครูในโรงเรียนนี้จะมีความสุขกับการบริหารงานของผู้บริหารคนก่อน แต่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นก็ยังไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร จนกระทั่งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และกฎระเบียบของกระทรวงที่ห้ามใช้การลงโทษนักเรียนด้วยการตี ครูจึงเริ่มมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของตน นักเรียนมีความสุขมากขึ้นในการเรียน เพราะไม่ต้องถูกครูตี ไม่ต้องเรียนอยู่แต่ในห้องเรียน และมีอิสระเสรีในการคิดและแสดงความคิดเห็นมากขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่เดียวกันก็รู้สึกเครียด วิตกกังวล ว้าวุ่น และเหนื่อย กับการที่ต้องค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง (โดยขาดครูชี้แนะ) การทำโครงงานมากขึ้นจนติดใจจนต้น และความผูกพันระหว่างนักเรียนกับครูที่นับวันก็จะลดน้อยลงไปเรื่อยๆ

เมื่อผู้บริหารคนปัจจุบันเข้ามา จึงทำให้โรงเรียนขาดการประสานงานทางด้านนโยบายอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารคนใหม่ไม่มีความกระตือรือร้น จริงใจ ทุ่มเท และมุ่งมั่นในการบริหารงานเท่ากับผู้บริหารคนก่อน จึงส่งผลให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการพัฒนาการสอนของตน ขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างจริงจัง และเนื่องจากผู้บริหารไม่ได้ทำการนิเทศดูแลในระดับล่างอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ครูจึงรู้สึกขาดการดู

ดูแลเอาใจใส่และเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูผู้ปฏิบัติ อย่างไรก็ตามก็ดี ผู้บริหารท่านนี้ได้ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการ แต่หัวข้อในการอบรมกลับไม่ตรงกับความต้องการและความสนใจของครู

10.4 องค์ประกอบ/ ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์ประกอบ/ ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนนี้มีดังนี้

- 1) การเปลี่ยนผู้บริหาร ทำให้ขาดการประสานงานทางด้านนโยบายที่ต่อเนื่อง
- 2) ลักษณะของผู้บริหารที่ไม่กระตือรือร้น ไม่ทุ่มเท ไม่จริงจัง ไม่สามารถเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการได้ และไม่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลพอ
- 3) การขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน
- 4) การขาดการนิเทศอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม
- 5) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน
- 6) การขาดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องเทคนิควิธีในการสอนตามแนวการปฏิรูปการศึกษา

10.5 ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

ก. อุปสรรค/ ปัญหา

1) อุปสรรคด้านโรงเรียนและผู้บริหาร โรงเรียนยังมีปัญหาด้านการประสานงานและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน การปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ความจำกัดด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ความจำกัดทางด้านสื่อ วัสดุการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปฯ ผู้บริหารที่ไม่มีวิสัยทัศน์และไม่มีการบริหารจัดการอย่างมีอาชีพ

2) อุปสรรคด้านครู ครูมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบใหม่ ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ขาดความเชื่อมั่นในเพื่อนครูด้วยกัน มีอายุมากทำให้เกิดความเฉื่อยชาในการทำงาน

3) อุปสรรคด้านนักเรียน นักเรียนยังมีความพร้อมไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้แบบใหม่ มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและครอบครัว ปัญหาเรื่องชู้สาว และปัญหายาเสพติด

4) อุปสรรคด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองไม่มีเวลาพอที่จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างจริงจัง

ข. ความต้องการ

1) โรงเรียนและครูต้องการงบประมาณในการซ่อมแซมอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปฯ การจัดหาแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า การมีส่วนร่วมในการวางนโยบายต่างๆ ของโรงเรียน การนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ความมุ่งมั่นในวิชาชีพครู ความเป็นกัลยาณมิตรและจริงใจระหว่างกัน

2) ครู นักเรียน และผู้ปกครองต้องการผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ จริงใจ กระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงาน มีความรู้ทางวิชาการ และรับฟังความคิดเห็นของครูผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้ ครูยังต้องการขวัญและกำลังใจในการทำงาน โอกาสในการเข้ารับการอบรมตามความสนใจของตน รวมทั้งการคงไว้ซึ่งการลงโทษด้วยการตี

3) นักเรียนต้องการครูที่มีความเป็นกัลยาณมิตร ใจดี ไม่ขี้บ่น ไม่ตี มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่แตกต่างออกไปจากครู

10.6 การอภิปรายผล

1) การเปลี่ยนผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและทิศทางในการทำงานของครู โดยเฉพาะกับครูที่มีอายุมากและมีประสบการณ์การสอนอันยาวนาน ดังนั้น การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรต่างๆ และการจัดระบบการทำงานภายในโรงเรียนอย่างค่อยเป็นค่อยไปจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะผลักดันให้การทำงานด้านต่างๆ ก้าวหน้า รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

2) ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีความสามารถทั้งในเชิงบริหารจัดการและเชิงวิชาการ เพียงพอที่จะให้ความช่วยเหลือและแนะนำครู เมื่อครูประสบปัญหาทางด้านการเรียนการสอน และมีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างจริงจังร่วมกับครู ทั้งนี้เพื่อสร้างศรัทธาแก่บุคลากรในโรงเรียนและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดขึ้น

3) การเลือกสถานที่ในการศึกษาดูงานหรือกิจกรรมทางวิชาการสำหรับครูควรคำนึงถึงความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนด้วย เพราะการยอมรับความคิดเห็นของกันและกันเป็นการขยายโอกาสแห่งการเรียนรู้และการสร้างแบบอย่างที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนของครู

4) บุคลากรในโรงเรียนควรยึดปรัชญาเดียวกันในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงทิศทางในการทำงานของตน